МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 72 (4085). | ЕРА, 17 июнь 1965 шу | Мах 2 кеп.

ХЬАЛХАРА ГЕКТАРАШ ХЬЕКХАЙ!

Мукх чуэцаш ба Гудермесски района «Дружба» совхоза цхьоалагIча отделене болхлой.

ХIанзле ши бIаь гектар совгIа йолча участка тIара мукх чуийца баьннаб уж.

Лакхара хьокхамаш доахаш хьабоагIа комбайнерий Сайханов Ваха, Ганиуев Хьамзат, Ликшо Василий.

Сурта тIа: мукх чуэцаш латт.

Т. Васина сурт.

КОМСОМОЛЬЦАШИ КАГИРХОЙИ ЯЛАТАШ ХЬУВКЪАДЕШ БА

Доккха дакъа лоац юртарча къонача къахьегамхоша коммунизма материально - техническа база хьаеча. Лакха хьувкъам кхебара къовсам лоаттабу хьажкIаш, свекла кхееча комсомольско - кагирхой звеноша. Укх шера республика къопача хьажкIаш кхеераша декхар тIайийцад 16428 гектара тIа ялатийна дIайиначa хьажкIий хIара гектара тIара 35 центнер фуалъяьха хьажкIаши, силоса йийнача 15263 гектара тIара 250 центнер моша доакъари дакхха. 57 комсомольско - кагирхой звеноша, — цу дакъе 27 механизированни а йолаш, — 2454 гектара тIа шекара свекла кхеергья. ХIаьта къонача шекара свекла кхееpаша дош деннад хIара гектара тIара 220 центнер шекара свекла кхее, аьнна. Из дош сийленца кхоачашдар дукха Светличне методах болх беш 10 звено я.

Юртбоахама культураш дика хьувкъаяра республика колхозашкеи совхозашкеи къахьегаш 2 эзарнел совгIа комсомольцаши кагирхойи ба. 1964-ча шерре а денз уйла е, кийчо е баьлар юрташкара комсомольцаш хургболча хьувкъама.

ЧIоагIа терко йир ВЛКСМ комитеташа комсомольско - кагирхой звенош вIашагIъехкаш. Шийн ханнахьа из гIулакх дара йиззача агротехнически бокъонех ялат дIаде йиш хилийтар.

Лоаццача хана аьха даьлар лаьтта, дIатайсар органически минеральнии удобренеш. Духхьал цхьан месячнике дакъа лаьцача комсомольцашеи кагирхошеи кхашка йихьар 100 эзар тонн органически удобренеш. Лаьттана анализ йора звеньевойша. ХIаьта Iан замалахь республика массайолча районашта дикагIболча Джамалаев Татий, Матаев Берса, Захаев Лечи хьажкIаш лелаеча звеной хьисапе болх бергболаш хьажкIаш лелаераш Iомабеш курсаш хилар хьайийла. Агрономически дешара керте эттар къона специалисташ. Къонача хьажкIаши свеклаи лелаерий областной штабо лакха хьувкъамаш дахара къаьстта декхараш тIайийцар.

«КП» штабашеи отрядашеи бIаьстан балхашта техника, ялат дIадера лаьтта кийча дий хьожаш, дIаде дела фу дика дий хьожаш рейдаш йир. «Шера ши хьувкъам кхебара»—иштта дар Шаьла района «Джалка» совхоза комсомольцаша дIадоладаьр. ХIаьта ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай областной комитета бюро из чIоагIдир, республика дуккхача районашкарча комсомольцаша из хьаллаьцар.

Лоаццача хана, дика чакхдаьхар комсомольско - кагирхой звеноша хьажкIаши шекара свеклаи дIаера балхаш, хIаьта хIанз чуийнна къахьегаш ба тIадаьннача ялаташта оасар, кхыдола гIулакх деш. Ханал хьалха чакхдаьхад оасара балхаш Ачхой - Мартана района «Лермонтовский» совхоза Матаев Берса, цу района «Самашкинский» совхоза Хачароев Ахьмада, Шаьла района «Джалка» совхоза шекара свекла лелаеча Мусиева Тамарий, иштта дуккхача кхыча комсомольско - кагирхой звеноша. ДIадийнача ялаташта гIулакх де новкъостал ду цу звеноша шоай боахама кхыча звеношта.

Массайолча комсомольско - кагирхой звеношка вIаштIехьдаьккхар механизатораша шин сменах болх бергболаш. Дика новкъостал ду укхаза лерттIа вIаштIехьъяьккхача гойтарча агитаце, арахецача «Молнеша», газеташа, хьан, мел социалистически декхараш тIайийцад, хьанца яхье ювл хьахьокхача щиташа. Юртбоахама культураш мишта кхее еза дувцаш технологически карташ доахк щиташ тIа. Звеношта юкъе шерра яьржай социалистически яхь.

Республике дукхагIйолча комсомольско - кагирхой звеноша дIайийнача хьажкIий хи цхьан гектара тIа 40—42 эзарнега дIакхаьчаб.

Цхьабакъда, цунца цхьана ВЛКСМ районни комитетий, юххьанцарча комсомольски организацей, комсомольско - кагирхой звеной балхаца хIанз а дукха кхоачамбоацараш нийслу. Геттара во латт къонача кхаш леладерашта культурно гIулакх дар. Къаьстта ала доагIа Гудермесски района боахамерча «Октябра 40 шу» яхача колхозах: бIаьстан балхаш дIадоладеннача хана денз цIаккха а агитбригада хиннаяц, бIарчча бетташ дIаух колхозхошта, кхаш леладерашта кино цо хьокхаш. ДIахьожабаьбац звеношка агитатораш, во латт общественни кхачан гIулакх.

Иштта колхозхой йоакхо яр чIоагIа Iаткъ кхаш леладерий къахьегама оасарле лакхъяра а. Иштта гIулакх бIаргаго йиш я республике цхьайолча кхыча районашка а.

ВЛКСМ райкомаш декхарийла я кхашка къахьегарий йоакхо е, культурно - массови болх тоабе. Звеношта юкъе цахаддаш лоаттае еза социалистически яхь, хIаьта яхье котбаьннарашта дIа - юха тела цIе вымпелаш, кхыдола совгIаташ тела деза. Иштта хьал оттадича мара вIаштIехьдаргдац республика комсомольций 1965-ча шера тIайийца юртбоахама культураш кхеяра социалистически декхараш кхоачашде.

ХIанз хьатIаотташ латтар юртбоахама шера бехктокхаме ха я — ялатий культураш чуэцар. Республика комсомольцашеи кагирхошеи хьинаре дакъа лоацаргда ханнахьа а лерттIа а культураш чуэцача.

Хьувкъам сихха чуийца баккхара ВЛКСМ райкомаша вIашагIйоахка еза комсомольско - кагирхой бригадаш. Хьувкъам чуэца техника кийча йий хьожаш «КП» штабашеи отрядашеи рейдаш е еза. Хьажа веза миштай складаш, ялат лоаттадергдола помещенеш, иштта кхы а. ХIаьта нагахьа санна кхоачамбоацар гучадоале из сихха дIадаккха деза. Бехктокхаме декхар да комсомола комитетий, комсомольски организацей техниках бизза пайда эцаргболаш колхозаштеи совхозаштеи новкъостал дар. Шерра къовсам лоаттабе беза ялат доадергдоанаш, транспортах пайда эцаргболаш. ХIара комсомольца, къонача ялат кхедечоа доккха декхар тIадуж хьувкъам чуэцара.

Шин сменах болх бергболаш, лакха скорость йолаш, группови методах спаренни жаткаех пайда эцаргболаш, кхашка боагIача бесса нах, техника дIаоттаергйолаш гIулакх де деза. Общественни контролераша, прожектористаша тIахьожам оттабе беза комбайнагара денз элеваторга кхаччалца ялата цхьаккха а фийг бовргбоацаш. Къонача комбайнераштa, трактористашта, шоферашта, хьувкъам чуэцача дакъа лоацаш мел волчоа юкъе шерра социалистически яхь йоаржае еза ВЛКСМ райкомаша, юххьанцарча комсомольски организацеша.

Л. ГУДАНТОВА,
ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретарь.

Сурта тIа: чкъаьрий доахараш-колхозхой (аьрдехьара аьттехьа) Эрик Брикманис, Янис Крауклис, Альфред Уелмс, Вальдемар Брикманис, Артур Лаймитис, Арвид Виголс.

М. Редькина сурт.
(ТАСС фотохроника).

ЯЛАТАШ ЧУЭЦА БОЛАБЕННАБ

ТIеххьара денош малх а хьежаш дIайха дахкарах ялат сихагIа кхачаш доагIа. ДIадахача шерашкарчул хьалхагIа болабеннаб укх шера ялат чуэца номер 1 йолча шурий совхоза механизатораш. Совхозе ялат чуэца эгара хьалха дIаболабелар опыт йола механизатораш Горяйнов Владимири Котельников Алексейи. Духхьашха болалац уж ялат чуэца. Масала, Горяйнов Владимира комбайнералла болх бу 24 шу да. ДIадахача шера «С—6» яхача комбайнаца шоай совхозе цо чуийцар 220 гектар ялат. Ала деза, Горяйнова чуийца гектараш, совхозе эгара лакхагIа хьувкъам болаш хинналга. Шийн новкъоста нийсса воагIа Котельников Алексей а. Соахка хIара дийнахьа 18—20 гектар ялат чуэцар цо, нормах 12 гектар мара йоацача. Шоай совхозера ялат чуийца ваьлча, Алтайски крае вахар из. Укх шера а хьалхле делае дага ва из толашагIа вола механизатор. Хьалха латта еррига торонаш йолаш ва из. Котельников Алексея дика кийчъяьй «СК—4» яха шийн комбайн ялат чуэцара. Из дика хьахьокх хьалхарча дийнахьа цо баьча балхо. Ялата фийг бокъонца чIоагIбаланза участкаш я механизатораша дIайолаяьраш. ХIаьта а цхьан гектара тIа 14—15 центнер ялат чуэц царех хIаране.

Горяйновчеи Котельниковчеи тIехьа ялаташ чуэца совхозе кастта араяргья «СК—4» яха 14 комбайни 7 жаткеи, — йоах совхоза керттерча инженера Агапов Петр Ивановича. Укх шера совхозе чуэца дезаш да 2239 гектар фийг бола ялат. ДIадахача шерашкарча опытах 5—7 балха дийнахьа деррига ялат чуийца бовла дага ба механизатораш. Цу гIулакха еррига торонаш йолаш ба уж.

А. ПАШКОВ.

СЕМИЛЕТКА — ХАНАЛ ХЬАЛХА

1966 ШЕРА ЧОТАХ

Семилетка ханал хьалха кхоачашъяра лържача социалистически яхье дика толамаш доахаш хьайоагIа Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллектив. Заводе дукха установкаш я шоашта хьалхашка латтача декхарех дика лоархIаеш.

Къаьстта дика къахьегаш я Абасалиев Мамед Абасалиевича кулгалду коммунистически къахьегама цIи лелаю номер 1 йолча установка коллектив. Июнь бетта 10-ча дийнахьа ворхI шера план кхоачаш а яь, хIанзле 1966-ча шера чотах установка коллективо дIаеннай эзараш тоннаш мехкдаьтта сийрда продукташ.

Иштта боккха толам баккха коллектива йиш хиннай мажулла дукхагIа мехкдаьтта продукташ яхара беррига низ дIалуш къахьегарах. Къаьстта дика болх бу оператораша Бирюлькин Юре, Баранов Владимира, Почетаров Николая, оператора гIонча Грехова Надеждас, слесара Шеншин Василе, кхыбараша.

Иштта дика болх беш я Е. И. Побереева кулгалдеча номер 3 йолча установка а, В. Ревуновас кулгалдеча газо-фракционни установка а коллективаш. Ах шера планаш 13—14 июне кхоачашъяьй цу шинна а установкаша.

Ч. САМИЕВ.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА

Ер шу доладелча денз графикал хьалха ювлаш болх беш я Грозненски крекинг-завода В. А. Литвинова кулгалдеча номер 13—14 йолча установка коллектив. 6-ча июне кхоачашъяьй цо ах шера план. Цу хана денз эзараш тоннаш мехкдаьтта сийрда продукташ арахийцай установка коллективо 7-ча бетта чотах.

Белгалъяьнна дика къахьегаш я боккхагIа болча оператораша П. Криволаповеи П. Старчилоси кулгалдеш йола сменаш. Шоашкара хьокхам а гойташ болх бу оператора Г. Киселева, оператора гIонча М. Любицкаяс, слесара В. Боева.

Цул дукха тIехьайисац Ю. И. Новикова кулгалду номер 7—8 йолча установка коллектив а. 15-ча июне кхоачашъяьй цо ах шера план, планал совгIа бIаьш тоннаш сийрда мехкдаьтта продукташ а луш.

Хьинар ца кходеш дика къахьегаш хьабоагIа операторaш М. Х. Шаюков, А. Р. Аликов, машинист С. Юр.енко, кхыбараш.

ВорхI бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь, планал совгIа дукха мехкдаьтта сийрда продукташ яла дага я цу установкай коллективаш.

Р. МАЛОВ.

ДIАЙИЙНАЧА ХIАМАШТА — ДИКА ГIУЛАКХ

ХIанз сихденнад Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза кхашкара балхаш. ДIайийна хIамаш хьувкъаелга шоаех тийша долаш болча кхаш леладераша хьинар шолха даьккха къахьег кхашка. ДIайийнача хIамашта гIулакх дар — эгара бехктокхамерча декхарех цаI. Уж дика а ханнахьа а обработка яь баьлар ерригача культурашта.

Механизатораша хьатIаялалехьеи хьатIаяьннaчул тIехьагIеи доахаш дола макхаш шоай ханнахьа даьхар гидуаргашта, хьажкIашта, хIаьта дукхагIа йолча участкашка цу культураштеи шекара свекланеи шозза культиваци яьй.

ДIайийнача хIамашта гIулакх дара болх дика вIаштIехьбаьккхаб цу совхоза 3-ча отделене (управляющи нов. Арчаков Хасолта). Цу отделене дIайийна 200 гектар шекара свекла я. Цу дерригача кхай тIа свекла нийлх а еш, машинаша цкъара оасар даь баьннаб механизатораш, хIаьта кулгаша оасар даь доалаш латт. Цу цхьан ханна шекара свекла тIайолча кхашка подкормкана минеральни удобренеш а товсаш культиваци еш латт. Къаьстта а дика тIаяьннай из культура 32 гектар шекара свекла лелаеча Кодзоева Лидай звеной кхашка. Цу звеной членаша хIанзле шозлагIа деш дола оасар чакхдоаккхаш латт.

Белгалбаккха безаш ба цу культура гектараш лелае шоашка дIа а ийца къахьегаш болча кхалнаьха дика болх. Масала, Совдата лелаеш 3,5 гектар я. Цо шийн дерригача дезалца бу ала йиш йолаш ба болх. ТIехдика тIаяьннай цун участкера свекла. Оасар цига вIалла хьалкъада а дитац. 12 июне кхаччалца шийн участке баьча балхах 272 сом алапи ийцад Аушева Совдата.

Дика къахьегаш ба гектарникаш Албаков Хизар, Кортов Ахьмад, Газикова Дугурхан, кхыбараш.

Иштта 400 гектара тIа дIайийна гидуаргаш а я 3-ча отделене. Из участок шин бригадана йийкъай. Гидуаргаш тIайолча дерригача лаьтта механизатораша шозза макха баьккхаб, культиваци яьй, цхьаццайолча моттигашка букетировка еш латт. Дика къахьег трактористаша Олигов Махьмада, Кодзоев Махьмада, Дзауров Бисолта, Баркинхоев Сале, кхычар.

ТIагIертта къахьегаш ба совхоза 1-чеи 2-чеи отделеней механизатораш. Болх дика вIаштIехьбаьккхаб 1-ча отделене. Къахетам боацаш къовсам лоаттабу цига оасарца. Гидуаргаш тIайолча дерригача кхашка лоаццача ханашка даьха даьннад хьатIаялалехьа доахаш дола макхаш а хьатIаяьнначул тIехьагIа доахаш дола макхаш а. Шозза культиваци яьй. ШоалагIа культиваци яь боалаш латт хьажкIашта а. Цхьабакъда, дIайийнача хIамашта гIулакх дара хьалхарча моттиге латт шоллагIча отделене механизатораш.

Дика толамаш доах укх деношка механизатораша У. Алиханова, К. Кулбужева. ХIара дийнахьа шоай балха нормаш 150—160 процент кхоачашъю цар.

Шекара свеклана оасар дика ду Даурбеков Iаьласи Iабасеи.

Бакъдар аьлча, совхоза кхаш леладерий гIулакхаш дерригаш а дац вIаштIехьа долаш. Механизатора кулг тIакхачанза хIанз а дукха участкаш я шекара свекла тIайолаш. Цхьаццайолча моттигашка оасаро хьалйикъай из культура.

— Нах тоъац, — йоах совхоза кулгалхоша. ХIаьта а, цар хам бац свеклана еча механизированни обработка. Нагахьа санна совхозе механизированни обработка йоре, болх бе аттагIа а хургдар, мах кIезигагIа а гIоргбар. Цудухьа цхьайолча участкашкара свекла хIанз а нийлхъянза я.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенешта жоп а луш, доккхий декхараш тIайийцад совхоза механизатораша. Цхьабакъда, шоаш тIайийцача декхарех кхашка къахьегараш лоархIабара пар цхьа энтузиазм кIезига я. Боахамий кулгалхоша царна новкъостал де деза дIайийна хIамаш хьувкъаергйолча дерригача кхоачамех.

В. МАРЗИЕВ,
тха собкорр.

ТАСС-а ХОАМ

«Космос-68» — сигала!

1965 шера 15 июне Советски Союзе шийн аргIанна сигальяхийтай «Космос-68» яха Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа оттаяьй 1962 шера 16 марта ТАСС-о дIанхайкаьча программага хьежжа космически аренна дIахо тохкамаш де лаьрхIа йола Iилман аппаратура.

Спутник орбита тIа яьнхай укх тайпара параметраш а йолаш:

юххьанца го боакхха ха 89,77 минут я;

Лаьттанна эгара дукхагIа гаьна яьннача хана (апогеера) 334 километр я;

Лаьттанна эгара гаргагIа йолча хана (перегеера) 205 километр я;

орбита оагIора ялар 65 градус.

Iилман аппаратурал совнагIа спутника тIа я: 19,996 мегагерца частотах болх беш йола радиопередатчик; орбита элементаш нийса йистара эша радиосистема; приборийи Iилман аппаратураи балха хьакъехьара даннеш Лаьттан тIа Iочутелара эша радиотелеметрически система.

Спутника тIа оттаяь аппаратура боаррамагIа болх беш я.

Хьаухача хоамашта обработка ю координационно-вычислительни центро.

СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ГIОЛЛА

АРМЕНЕ ГАЗОВИ ГОМ

ЕРЕВАН. Армене йилла йолаьй кховзткъа километр йIаьха керда газови трасса. Цо Октемберянаца ювзаргья Ереван. Эчмиадзинах, Масисах, кхыча пунктех чакх а яьнна, Iаламо луча йоагоча хIаманца уж Iалаш а еш, Араратски атагIа гIолла чакхъяргья трубопровод. Укх шера гIишлонхоша йилла йоаккхаргья цхьаькха трасса а—Кировакан—Алаверди.

Кастта республике юлларгья Октемберян Ленинаканаца ювзаргйолаш йола кхы цхьаькха а магистральни газопровод. Из йилла яьнначул тIехьагIа хьаяь баргба ерригаш а хIана яц аьнна йола Арменера йоккхий городаши районни централи дарегIча йоагоча хIаманца Iалашъергйолаш бола боккха газови гом.

ПРИДНЕПРОВЬЕРЧА МЕТАЛЛУРГИЙ СЕМИЛЕТКА

ДНЕПРОПЕТРОВСК. Болат даккхара оттаяь хинна ворхI шера задани ханал хьалха кхоачашъяьй Приднепровски экономически района металлургаша. Ялх шеи ах шереи 75 процент дукхагIа лоаладаьд укхаза металл.

Болат сиха лоаладеча запорожски мастераша Кинебас Михаила, Лобода Александра, Невжинский Олега дукха ха йоацаш дунен рекорд оттаяьй: пхелагIча пишка чу деннеи бийсаннеи итт еза-йоккха плавка лоалаяьй, 2473 тонн металл деннад, вешта яьлча нормал шоззеи ахаззечул дукхагIа.

НАТУРАЛЬНИ КАУЧУК ЙОАЦАШ

ВОРОНЕЖ. Натуральни каучукца тохаш синтетически материалех яьча автомобильни шинай хьалхара парти арахийцай воронежски шинни заводе. Грузовой машинашта хьабаь керда «кога гIирс» миччахьа гIолла а лелалуш ба.

ЯКУТСКИ АЛМАЗНИКИЙ ЦIЕЙ

ЯКУТСК. Итт шу хьалхагIа геолога Хабардин Юре телеграмма елар дуккха алмаз доалла камберлитови трубка хьаеллара хьакъехьа. Сагатта дIакхачийта безаш хинна хоам цу хана сальчаьаца эрийча тайгахи ушалехи чакх а ваьнна шийн ханнахьа радистага дIакхоачабир проводника—якута Ивлев Иннокенте.

Ткъо эзар сал вахача Мирный яхача городо чIоагIа дездеш белгалдоаккх йIаьхий алмазий гаиз хьайийлача дийнахьа дена итт шу дизар. «Якуталмаз» яхача треста кулгалхоша белгалбаьккхар Мирный яхача рудника ветераний дика болх. Парех ва эрсе Орлов Михаил, якут Охлопков Дмитрий, татарин Шайдиянов Мухомедьян, дуккха кхыбараш. Хьайийлай алмазаш доахка моттигаш караерзаяра историна хетадаь моттигерча художникаи дахкача сургий выставка.

МЕХКДАЬТТА КЕРДА «ХЬАРСАМ»

ЮЖНО-САХАЛИНСК. Сахалин-Комсомольск-на-Амуре яхача мехкдаьтта провода шоллагIа га дуллаш болча гIишлонхоша эксплуатаце дIаеннай 108 километр йIаьхача трасса участок.

Цу чу гIолла низ болча тоатолаца Дальни Востокерча мехкдаьтта чакхдоахача предприятешка дахар сахалински мехкдаьтта.

Шу чакхдалалехьа кхы а 140 километр гаргга турбопровод кийчъергья гIишлонхоша.

КЕРДА ХЬАХИННАЧА ЧИЛЛА БУРИЛГЕХ

ДУШАНБЕ. Керда хьахиннача чилла бурилгех чилла баккха йолаеннай Таджикистана шелкови комбинаташ. 2300 тонн совгIа бедал промышленноста лургья укх шера республикерча саллараш леладераша.

Семилетка тIеххьарча шера 35 миллион метр совгIа даьри хьадергда таджикски шелковникаша.

Усть - Каменогорскера пристань юха а къоплуш я. Шоай ха яьккха яьннача сооруженешеи механизмашеи ка еннай къоначарна. Кемаш сецара дIоахал 415 метр — юкъара дозал 20 эзар тонн а долаш (аьрдехьара сурт) чура хара йолча 45 сборни блоках пен хьалботтаргба Иртыша русло йисте. Цига кулгалдеш я «Подводречстроя» подводно-технически балхий Ленинградски цхьоалагIа экспедиционни отряд. Аьттехьарча сурта тIа — хина кIалхарча служба дикагIа бола говзанчаш И. И. Куринскийи П. В. Кирьянови Иртыша хи чу болхаш.

Г. Гельфанда сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Комсомолана ПАРТИЙНИ КУЛГАЛДАР

КПСС Уставо партийни организацешкара дIалех пахаддаш комсомольски организаце балха лостам телар, массе а оагIорахьа къонабаршта коммунистически кхетам балар, комсомольцаш, кагирхой общественни вахара бокъонца юкъе озар. Уставо дIадехараш дизза кхоачашде йиш я, нагахьа санна партийни организаце комсомола лертIа кулгалдича.

Грознерча нефтемаслозавода — коммунистически къахьегама предприяте — парткомо комсомольски организаце балха тIахьожам лоаттабарал совгIа, новкъостал ду кагирхоша предприяте балха тIа хьинаре дакъа лацара. Партийно-политически балха вола ший тешаме новкъост лоархI парткомо комсомольски организацех. Кагирхой говзал, общеобразовательни боарам лакхбара, хьалха латта опыт дIа-юха йоаржаяра дукха къахьег завода комсомольцаша.

Партгруппа кулгал а деш № 16 йолча установка комсомольски группо дIадоладир поуаловой профилактически ремонт яра балхий межремонтни пробегаш йIаьхъяр. Къонача болхлоша дIадоладир феца хан-ханнахьа теплообменни аппаратура цIенъергйола балхаш. Къаьнача болхлоша новкъостал дир аппараташта феца продувка яра детально схема оттае. Цу гIулакхо вIаштIехьдаьккхар установка межремонтни пробег 25 денна йIаьхъе.

Кагирхошца производственни, экономически, коллектива общественни вахаре лоархIаме дешаш дувцарах кхоачамбеш яц завода партком.

Нагахьа санна заводе комплексни экономически эффективность бахьан долаш, е арахеца продукци дунен тIарча стандарташта нийсса хилийтара, е производства культурах лаьца коллективо дувцаргдолаш дош оттадойя парткомо новкъостал ду комсомола комитета из дош кагирхошта юкъе къаьстта дувца. Цу гIулакха лаьрххIа кийчъю ден повестка, дика, гIулакх довзаш вола докладчик белгалвоаккх.

Укх шера январь бетта заводе комсомола комитето йийлача комсомольски собране дувца кийчдир «Комплексни экономически эффективность бахьан латтача социалистически яхьера завода, къоначa болхлой декхар» яха дош. Завода парткомо цига доклад е тIадиллар керттерча инженера, коммуниста С. И. Степурана.

Дика доашхаш дийцар инженера фу де деза балха хьокхамаш дика хилийтара. Хьинаре дакъа лаьцар собране комсомольцаша, тIаийцар социалистически декхараш. Собране лаьрхIар кхоачашдара комитето хIара бетта социалистически декхарий итогаш ю. Цох дика пайда боал. Иштта хургдацар, нагахьа санна из дош комсомольски собране дувпалехьа завода юкъарча собране дийцадаларе.

Шоай собране из дош дийладенаре завода комсомольцашта а ховргдацар хIаране де дезар, комитета оагIорахьара хIара комсомольца балха тIахьожам лоаттабергбацар.

Сакъердам болаш чакхъьлар заводе март бетта хинна комсомольски собрани. Дувца оттадаьча «Дунен тIа арахецача продукце стандарта боарамга завода арахеца продукци дIакхоачаеча комсомольций лоархIам» яха дош дувцаш комсомольций йиш хилар нефтемаслозаводе, США, Канаде, Англе арахецача мехкдаьтта продуктай анализ е. Докладчико цIера дунен политически карта, циг-га цIеча къоаламца белгалдаьхар завода продукци дIакхухьийта мехкаш. Цо белгалдаьккхар, заводо арахеца продукци 22 мехка йодаш хилар.

Парткома бюро а партгруппай собранешка а ВЛКСМ комитета балхага хьажаро чIоагIа беркат лу.

Шийн заседани хилалехь парткомо дика Iомабу комсомола комитета болх, динза дисачоа анализ ю, даьр белгалдоаккх, цул тIехьагIа заседане цу дешах лаьрххIа решени ю.

Заводе къахьегаш ва 200 совгIа комсомолец, дукха ха йоацпаш технически училищеш а яьха 500 къонa болхло. Цар массане а производства лоархIамерча участкашка къахьег. Царех 250 саго болх а беш тайп-тайпарча дешара заведенешка дешаш. Къона болхлой смена шоай когаметта хьаоттаргйолга а ховш, завода коллективо шийн опыт а шийн кхетам а дIалу царна.

В. ЗАХАРЧЕНКО,
Грознерча нефтемаслозавода парткома секретарь.

ИШТТА БУ БОЛХ

Комсомольций дукхалга диллача дикка йоккха а деча гIулакхашка диллача денале а я 180 комсомолец волаш йола Сунженски района Ассински юкъерча школера комсомольски организаци. Дукха да 15 член волча комсомола школьни комитето кулгал а деш цо чакхдоаха гIулакхаш.

Комсомола комитето школа ерригача классашка пионервожатийла вахийтача болх бе ховш а хьийнаре а волча 21 комсомольцо, берригача пионерски балха бехктокхаме а болаш, болх бу.

Дешархой производственни бригаде хIара шерра шера болх беш хул лакхехьарча классашкара 150—180 дешархо. Цо болх дика беш хиларах кхоза кхоачаьй цунна ВЛКСМ обкомеи просвещене Министерствaи карара кара тела байрахх. ДIадахача шера дешархой производственни бригадо 90 гектарах хIаране тIара фу-алльхача екъача хьажкIийн 88,9 центнер яьккхар. Уж я XX партсъезда цIерахча колхоза дикагIа йолча хьажкIаш лелаеча Дзыгин Василий керте латтача звенос яьхарел шозза дукхагIа. Ахкан юкъагIа баьча балхах 1300 къахьегама ди даьккхар школерча комсомольцаша.

XX партсъезда цIерахча колхоза правлене дикагIа вола 40 комсомолец экскурсе вигар Iаьржача форда йистерча моттигашка.

Ассински станица общественноста а доккха новкъостал ду школерча комсомольцашта станица тоаяра гIулакха. Иштта, масала, лакхерча классашка дешаш болча комсомольцаша шоай низаццa тоаяьй ахкан беша гонахьара карт, гIандаш оттадаьд, памятникаши, вежарий кашамаши тоадаь кийчдаьд. Цар масса а хана новкъостал ду къоаношта, инвалидашта, цар боахама эша гIулакхаш а деш.

Къахьега Iомабеш кхебарал совгIа, комсомола комитето комсомольцашта, пионерашта, дешархошта юкъе дукха болх бу уж кхетамца кхебара духьа. ДукхагIа бола комсомольцаш колхоза агитбригада доакъашхой ба. Алхха укх шера а нийсаза концерташи ловзараши уттадаьх цу бригадо.

Школа комсомольцаша айхха бувзам лоаттабу производстве хьалха даттарашца.

Каст-каста чакхйоах цар колхоза, совхоза хьалха даттаршца, коммунистически къахьегама ударникашца вIашагIбеттабалара сайренаш. Иштта, масала, укх 1965 шера школа комсомола комитето чакхъяьхай XX партсъезда цIерахча колхоза хьалха латтача Iаьсий лелаечунца, къахьегамхой депутатий районни Совета депутатаца Черкасова Надеждайца, консервни завода коммунистически къахьегама ударникашца, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъошхой болча отставкерча инаралца Григоровичаца, полковникаца Купреевца вIашагIбеттабалара сайренаш.

Комсомольцех 12 докладчик къоаста а ваь, царех цхьацца хIара класса тIачIоагIваьв комсомола комитето. Цар шоаш кийч а еш тайп-тайпарча темаех йола докладаши беседаши ю комсомольски сайренашкеи классашкеи.

ХIара кIирах цкъаза ерригача лакхерча классашка политинформацеш елга чакхдоахар. Уж уттайора политически, спортивни, кхыча темай хьакъехьа, газетийн журналийн оагIонаш тIара. Из гIулакх чакхдахара юкъеэзаб дешарах эггара дикагIа кхеташ а денал долаш а бола комсомольцаш.

Шийн практически балха комсомола комитето пайда эц комсомолка Лескова Галина редактор йолча моттигерча радиоузлах а. Башха-дика кийч а еш, радиоузле гIолла еча передачашка ладувгIараштa хоз дына духьаларча, моральни, кхыча темай хьакъехьара пайдане йола беседаш.

Школерча комсомольцаша доккха практически новкъостал дир хоржамий кампани чакхйоаккхача хана. 45 агитатор-комсомолец вар шоай кварталашка кхетама болх беш.

Цу дерригнеша дика гIо ду, къахьегама гIулакхашта даь ца Iеш, кa маьхал а йоалаш дешара а. Школерча берригача комсомольцаша дешара шу чакхдоаккх, цхьан классе шоллагIча шера деша чувусаш цхьаккха а воацаш.

Школа партийни организаце халданза новкъостал ду комсомола комитета.

И. ЧУНИХИН,
КПСС Сунженски райкома инструктор.

ДИКА ДIАДОЛАДАЬ ГIУЛАКХ

Башха-дика гIулакх дIадоладаьд Грозненски вагонни депо моттигерча комитето. ЦIеча уголоке кинокамера оттаьй, киноаппарат ийшай. Ялх бутт совгIа ха я кIиранна шозза цIеча уголоке гул а луш дукха нах кинога хьежа. Укхаза керда документальни а Iяман-технически а фильмашка боккхача безамца хьожаш хул болхлой, инженераш техникаш, гIулаккера нах.

Киномеханика декхар общественни хьисапе кхоачашдеш ва автоконтрольни пункта слесарь нов. Третьяков. Укх шера дIаяхача хана 50 совгIа тайп-тайпарча фильмашка хьежаб укхаза.

Г. АНОХОВ.

РАЦИОНАЛИЗАЦЕНА—ШЕРРА НИКЪ

Мехкдаьттен гази — мехкдаьтта чакхдоахача а химически а промышленноста лоархIамера бедал—яккхара паччахьалкхен планаш даим кхоачашъеш хьайоагIа «Старогрознефта» мехкдаьтта промыслови управлени.

Уж толамаш даьхад производственни процессашта еш йола механизации автоматизации, хьалха латта технологи шерра юкъеяххахьар, мехкдаьтта дахара балхашта интенсификаци еш дола гIулакх чакхдахар бахьан долаш.

Уж гIулакхаш кхоачашдеча доккха къахьегама дакъа лаьцад рационализаторашеи изобретателашеи.

«Старогрознефта» рационализаторашеи изобретателашеи декхар тIаийцадар предложенеш юкъеяхьара чотах укх семилетке 700 эзар сом ахча кходергда аьнна. ХIаьта укх шера 1-гIа июнь хьатIакхаччалца предложенеш юкъекхахьарах бокъонца кхоаль ахча 1650 эзар сом да, вешта аьлча социалистически декхар хIаизле а шозза совгIа кхоачашдаьд.

Къахьегамхой творчески инициатива лакхъелга, производство дIахо технически эргаяьккха кийчъяр, производственни процессашта массе оагIорахьара механизаци яр духьа изобретателийн рационализаторийн болам шерра боаржабелга, къахьегама хьалаш аттача доахилгеи тоаделгеи — къахьегама овсарле лакхъяра лоархIамера гIулакхаш.

Ховш да, мехкдаьттеи гази дукхагIа дахар, уж кIезигагIа доалар духьа къовсам лоаттаберий хьалхарча мугIарашца старопромысловски мехкдаьттахой хилар.

Шерра даьржад балхаш Хаян-Корта яхача моттиге мела юкъера мехкдаьтта лахар духьа. Тохкама кIоарга бурув детташ ба мехкдаьттахой цхьаннена тIехьа шоллагIьяр йоаккхаш даим йоахаш скважинаш а йолаш. Шийн гаязаш йиъ километр кIоарга дIахьулаьй латто цу районе. ХIаьта хIара скважина чура мехкдаьтта даккха гIерташ геологашта шоай хур дича а, аьттув ца боалаш бус уж дуккхаза а. Цхьайолча скважинай забояш мехкдаьттана тIа па а нийсдуш, хина тIаниййслу. ХIаьта скважина мехкдаьтта доаллача тIоана тIаккхаьчайий хара бурув теха даьннaчул тIехьагIа мехкдаьттагаза проводашцеи аппаратурацеи кийч ца йича яргьяц скважина. Скважина къоарга тIа фонтанни арматура оттаю, цунна юххе вIашагIйохк трапаш, мехкдаьттагазапроводаш. Скважина кийчъярга дIадода массехк итташ эзараш сомаш ахча. Дика дар, нагахьа санна скважино мехкдаьтта делча, тIаккха-м дIа мел дахар а сихха юхаметтаоттаргдар. ХIаьта мехкдаьтта ца доалле фу дергда.

Цу тайпарча цхьайолча скважинех пайда эца мегаргба тIоанашка малагIа хувцамаш хул ховргдолаш тIахьожам лоаттабара, хIаьта вокхарчу хий чухеца деза тIоанашкара давлени хьаллоаттаяра. ХIаьта ца эшача яьнна оборудовании скважина обвязкеи мича хьоргья? — Трапаш, мерникаш, мехкдаьттагазапроводаш юха вIашагIъяха еэаш хул, хIаьта цу балхашка дIадахийта ахча пайда хьа ца хулаш а дисар. Иштта моттигаш нийсъелар Хаян-Кертерча №№ 23, 25, 36 йолча а кхыча а скважинашка.

№ 1 йолча мехкдаьтта промысла инженера Р. М. Хачатурова предложени елар дIа-юха кхувла сепарационно-замерочни установкай новкъосталца тохкам белба скважинана аьнна. ДIа-юха кхувлаш, блокашта IотIачIоагIъяь трапаши мерникаши йоахкаш я установка. Бурув теха даьннaчул тIехьагIа скважинана дIатIаюг установка трактораш-тягачаш а техе. Массехк сахьата скважина тIа дIаоттайий йоал установка, тIаккха дIадоладе мара дезац скважина караерзаеш ду дIахора балхаш. Нагахьа санна скважино мехкдаьтта ца лойя, установках Хаян-Кертерча № 31, 33, йолча алхха шин скважине пайда эцар бахьан долаш 15 эзар сом совгIа ахча кходир.

ХIаьта мел доккха новкъостал дир цу установко Хаян-Кертерча № 9 йолча скважина чура денеи бийсанеи цхьа эзари ах эзари кубометр хини мехкдаьттан массехк бIаьш эзараш кубометраш газеи кIедж а теха буровикаш лоархIа ца беш бисача хана.

Мехкдаьтта промыслови управлене каст-каста предложенеш ух хьалдерглолча гIирсашта оттаяь проекташ хувцара даькъе. Иштта моттиг нийсъелар Вознесенскера Грозне йода мехкдаьтта провод юллаш дергдолча балхий чертежаш хьакхаьчача хана. Довкъашкеи орашкеи гIолла дукха голаш етташ яха езаш яр трасса. Балхий чертежаш Iома а яь, кхы тIа тохкамаш а даь, инженераша В. В. Шаронова, К. М. Блохина, М. А. Спирина, Б. П. Долгова предложени елар трасса нийсса дIачакхъяккха аьнна «Гипрогрознефтерча» проектировщикашца дагабаьннaчул тIехьагIа, предложени дIатIа а йийша чакхъяьккхар. Из бахьан долаш 392 метр лоацъелар турбопровод, 4590 сом ахча кходир.

ДIадахача Iай боккха хьовзам бир 32-ча участкерча хий цIендеча установко, хий цIена хулийтилга вIаштIехьдоалаш дацар. Фильтрашкара кварцеви гIум хувца езаш яр. Гидравлически хьисапе фильтрашка гIум чуекха аьнна къаьстта установка хьалъяьй цехе. Аьхки дика болх беш хиннача установко Iай бацар болх. ТIоанашка давлени лоаттаеш волча оператора С. С. Сапарбиева предложени елар установка гидравлически системана юкъе Iанара провод йоллеи моттигерча котельнегара цу чу Iы чуахийтеи аьнна. Шийлача Iай Iанаро дIоахдеш долча хиво, ахкан замалахьа а санна, Iалаьмате дика вIаштIехьдоал АКХ фильтрашка кварцеви гIум кхухьилга.

Старопромысловски мехкдаьттахой хIанзалца цIаккха а дийзадацар йиъ километр кIоаргача скважинашка гIолла тIоанашкара низ хьаллоаттабара тIоанашка хий чуахийта. 13-ГР яха керда грязеви насосаш караерзае, скважина белгалонаш Iомае йийзар, гIишлонхошта новкъостал де дийзар. Нагахьа уж балхаш тахaнарча дийнахьа даь даьннаргаш лархIа йиш йолаш а дале, хIаьта март бутт чакхбоалача хана дена Хаян-Керта тIерча мелови тIоана № 18 йолча скважина чу гIолла хий чуахийта а доладаьдале, — цу даькъе кIезига хIама карагIдаьннaлац тIоанашка давлени лоаттаеча оператора СССР Лакхехьарча Совета депутата Магомадов Мухадена.

Рационализаторски болх тоабара доккха новкъостал ду мехкдаьтта промыслови предприятей, цехий кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша. Дукха ха йоацпаш конкурс йир гIонна ду балхаш эргадаьха товдараи царна механизаци ярап предложени дикагIа хьан ду хьажа. Рационализаторски болх дикагIа вIаштIехьа хьан боаккх хьожаш конкурсаш, тематически конкурсаш ю. ДикагIа йола предложенеш тIа а язйийя бюллетенаш арадоах опыт дIа-юха эцара. Конкурсе дикагIа йола моттигаш яьхачарнеи дикагIа болча рационализаторштеи ахчан премеш тел. Производства новаторийн рационализаторийн совещанеш ю, болх беш я общественно-конструкторски общественно-экономически бюрош, рационализаторий творчески бригадаш. Рационализатораштa даим новкъостал а ду, консультацеш а ю. Цунах дика пайда боал. Укх шера 5 бетта 253 предложени еннай, царех 230 тIаийцай, 129 чакхъяьккхай. Чакхъяьхача предложенеша 92 эзар сом ахча кходаьд.

Дахьа толамаш доккхий дале а, тоъал дукха кхоачамбоацараш а да рационализаторский изобретательский болх дIахо дегIабоалабара новкъарле еш.

Цхьайола предложенеш юкъейихьа па йоахаш дукха гоаю. Укх тайпара белгалдаьнна масал доаладе йиш я. Имплозе методаца скважинаш караерзаяра цхьа сосуд дагалаьцaяр Грознерча инженераша П. А. Радковича, И. М. Павленкова, С. И. Севостьянова. ШоллагIча методашца мехкдаьтта доахача цехе дIалаьрхIар изобретени. Массехказа приспособлени тахка аьнна цеха кулгалхой белча, иа вIаштIехьдаланзар. Сосуда балха тIа гIалат долча хIамашта анализ ца а еш, минут яха мара изобретени юхайоаккхар. ХIаьта вай доалахоша — краснодарски мехкдаьттахоша — из метод дика йолга а хайна, сихха шоашка дIа а йийца массехк скважине юкъейихьар из. Хийттачул дикагIа хилар цунах баьнна пайда: имплози юкъейоалаьчул тIехьагIа массехк кIоарганасосни скважин Iалаьмате дукха мехкдаьтта а луш кIедж етта йолаелар, кIезига мехкдаьтта луш хиннача кIедж еттача массехк скважино луш дола мехкдаьтта массехказа дукхагIа хилар.

ХIанз юкъеяхьа кийчъяь 101 предложени я мехкдаьтта промыслови управлене.

«Старогрознефта» мехкдаьтта промыслови управлене балха опыто хьахьокх, рационализации изобретательствои мехкдаьттеи гази даккхара план кхоачашъяра, керда техникеи технологии юкъейоалаяра, продукци яккхарга дIабода мах лохбара, къахьегама овсарле лакхъяра гIулакха лоархIаме кхоачам хилар.

Семилетка тIеххьарча шера шерра никъ бала беза цу кхоачама.

И. САМАРИН,
«Старогрознефта» НПУ производственно-технически отдела инженер.

Дото бессарча корсамий мугIараштa кIалхара михо гулдаь гIомара гувнаш Рижски залива талгIеш тIаухача берда йисте IотIаоттача улл чкъаьрий доахача «Звенекс» («чкъаьрий доахар») яхача колхоза гавань. ХIара Iурра-Iура итташ баркасаш фордала уттадаь цхаралаш долча а ухаш, хьалийцача дото бессарча чкъаьрех детте юхаух. Опыт йола морякаш-колхозхой шоай берда йистошкара эзараш километраш гаьнарча моттигашка — Атлантика аренашка а ух чкъаьрий даха.

Колхоза чкъаьрий доаха кемаш форда тIа лийнна доагIа.

М. РЕДЬКИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКАГIА КХОАЧАШДЕ МЕХАНИЗАТОРИЙ ХЬАШТАШ

ХIана чуйийна балхаш деш боахк кхашкара къахьегамхой.

Культура болхлой декхарийла ба уж балхах мукъа болча хана дика салаIа цар йиш хургйола хьалаш вIаштIехьдаха. ХIаьта иштта бехктокхам тIалатт райпо кулгалхошта а. Царна эшача ерригача продукташцеи товарашцеи механизатораш Iалашбе декхарийла ба уж.

— Цу гIулакха лаьрхIа 2 автолавка хьожаьй оаха массе совхозашка, йоах Наьсарен района председатела Шадиева.

Боккъалдар аьлча, 2 автолавка кхоаяц 3 совхози Наьсарен района чуйоагIа 1 колхози йоаггIача бесса Iалашъе.

КIезига хул автолавка ферме, бригаде, кхай тIа, массанахьа чIоагIа сатувсаш бар автолавка ярга. Юрташкарча тикашка а утташ, эша продукташи товараши ийлеш лела мукъа ха яц цар.

Массаза цхьа тайпа товараш кхухь автолавка. Уж цхьанне дIа а эцац.

Кхашка дIакхухьача товарех дика маьхала доалараш хийи, гIаьленаши, шекари мара дац.

Райпо кулгалхоша кхашкарча къахьегамхошта а дIахеца мегаргдацар-хьогI кхашкарча къахьегамхошта дукхагIа эша товараш?

Цкъаза кхашка бIарчча денош доах болхлоша кхыметтел мала хий доацаш. Массехк минута Iийне а хайна салаIа йиш йолаш цхьаккха тайпа кхоале яц.

Цу гIулкхо новкъарле ю механизаторий балха.

ХIанз, кхашка балхаш деча къахьегамхой дерригa низаш дика хьувкъам кхебара оарцагIдаьхача хана мел эшар Iалашде деза къахьегамхошта.

А. ГАЗДИЕВ,
М. ВИСАНГИРИЕВ.

МЕХКА ТIАРА КОСМИЧЕСКИ АНТЕННА

МОСКВА, 14 июнь. (ТАСС-а корр.). Селхан «Молния-1» яхача советски космически спутникага гIолла шоай кIирандийнахьара программаш дIа-юха ийцар СССР Центральни телевиденеи Владивостокски телестудеи.

Тихи океана гонахьа баха нах чIоагIа хозахеташ хьийжар телевизионни кердадарий эстафетага. Къаьстта арахийца тIеххьара хоамаш бIаргалайра, баскетболах Европе хьалхара моттиг яккхар духьа СССР-еи Югославеи командашта юкъе хиннача финальни матчага хьежар.

Саррахьа москвичаштеи, хIаьта иштта мехка центральни областашка бахача нахаи шийн услугаш кхайкайир Владивостокски телестуде творчески коллективо.

Уж тайпа духхьашха дIахьа эцаш яь телепередачаш шоай хан-ханнахьа еш хургья. Хьалхарча программерча радиостанцеша, «Маяка» а иштта хадданза шоай балха тIа пайда эцаргба космически радиотIаьх «Молния-1» яхача спутникага гIолла шерра дIаяржаш йолча программашта передачаш яра.

ХЬАЛХЛЕ ДIАХЕЦАРГЬЯЦ

Семилетка тIеххьарча шерара план ханал хьалха кхоачашъяр духьа берригa низ тIабахийта къахьегаш ба Октябрьски района мехкдаьттахой.

Дика болх баьб мехкдаьттахой коллективо. Укх шера 1-ча квартале баьча балха итогех цунна еннай РСФСР-а Министрий Советеи ВЦСПС-а Президиумеи карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара ахчан совгIати.

Укх шера дIабахача 5 бетта башха-дика толамаш даьхад мехкдаьттахоша. Масала, мехкдаьтта даккхара план 105,1 процент кхоачашъяьй мехкдаьтта промыслови управлене коллективо, къахьегама овсарле 5,1 процент лакхъяьй.

Иштта толам баккха мехкдаьтта промыслови управлене коллектива йиш хиннай шерра социалистически яхь йоаржаяь, мехкдаьттеи гази дукхагIа яла гIерташ хьинаре къахьегарах.

Цу яхье хьалха йоагIа телемеханизированни мехкдаьтта промысла коллектив. 5 бетта план 102,1 процент кхоачашъяьй цо, къахьегама овсарле лакхъяьй 2,6 процент.

Иштта дика къахьийгал дIабахача 5 бетта Пойт-Корта мехкдаьтта участка, тохкам беш бурув тохача контора, ремонтно-механически цеха, гIишлой-монтажни участка коллективаша а.

Май беттара план толамца кхоачашъяьй мехкдаьтта промыслови управлене ерригача цехаша.

ДIабахача 5 бетта карагIдийнна толамаш дIахо чIоагIдеш, чуйийна къахьегаш ба мехкдаьттахой. Мехкдаьттеи гази яккхара июнь бетта хьалхарча итт дийнахьа йола план 102,2 процент кхоачашъяьй.

«Iаьржа дошув» дукхагIа даккхара лаьцача социалистически яхье толамаш лакхагIа долаш хьайоагIа мастера А. Л. Ананьева бригада. Мехкдаьттеи гази яккхара 5 бетта план 106,2 процент кхоачашъяьй бригада коллективо. Цул дукха тIехьайисац мастера Ю. С. Ерешенко кулгалдеш йола бурув тохара бригада. Бурув тохара 5 бетта план 105,2 процент кхоачашъяьй цо. Графикал хьалха ювлаш болх беш я укх бетта мастера Ю. Н. Ефремова бригада.

Мехкдаьтта промыслови управлене коллектив дог тийша я 2-ча квартала балха итогех а Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг ше йоаккхаргхиларах а.

Р. ШАМИЛЕВ,
«Октябрьнефть» НПУ къахьегама отдела начальник.

ЭГIАЗАЛ ТIА-ТIА ДУКХАГIА ЧIОАГIЛУ

1964 шу чакхдоалача хана дена къаьстта а дукхагIа Iоадеш хьабоагIа США империалисташ Къулбехьен Вьетнамера шоай герзашцара низаш. Марионеточни эскаро дIалийцача Сайгон, Да-Нанга, Гуэ яхача а кхыча а городашта юххе ядача районашка чакхйоахача карательни операцешта юкъарчал доацаш кулгалдеш ба хIанз американски советникаш. Кхыметтел мехкарча йоккхийча нах бахача пунктaшка а сатем байна ба американцаши Къулбехьен Вьетнамера цар хуллаши. МоастагIчо дIалийцача городех Къулбехьен Вьетнамера цар тIеххьара чIоагIало оал оаха, хIаьта из иштта лархIара тха йизза бокъо а я.

Патриоташа хIанзле мукъадаьккхад мехка территоре пхе даькъах диъ дакъа, еррига а хIана яьяц аьнна хIалакъяьй «стратегически юртий» система. Цо шоай дерригa низаш городашта тIа па дерзадича ца боалача кхоачабаьб американцаши цар марионеткаши. Ши миллион саг вахача духхьал цхьан Сайгонеи цун пригородашкеи шоай эскара керттерча низех нийсса ахаш хIана дап аьнна тIагулдаьд цар «кхерамазле» лораяра.

Цу тайппара, кхыметтел Къулбехьен Вьетнама городашка а урса диттa тIа шоаш латташ санна хет интервенташта. Укх тIеххьарча хана мисел гуччахьеи, шерреи, низ болаши цIаккха а хиннабац городашка бахача наьха антиамерикански болам. Мехкарча йоккхийча городашкара хIанз кагийча городашка а дIакхестаб из. Сайгоне бахача наха йохаяьй США информационни центр, Гуэ бахача наха американски библиотека йоагаяьй. Сайгоне шерра довзаш да лозунг: «Тэйлор, цIаволле укхазара!», Да-Нангара, Кун-Ньюонера, Куанг-Чи, Хой-Анера—«Кхайсса арабохийтаргба американцаш». Къаьстта чIоагIагIа баьржаб мехка США бIунаш Къулбехьен Вьетнамера арадоахилга, шийн къам дехка реакционни клика Iаьдала тIера Iоккхосилга гуччахьа дIадехаш болча дешархойи студентийи къовсам. Иштта дика шер а беннаб геттара чIоагIа беннаб машараи нейтралитетаи дехьа латтача интеллигенце болам.

Сайгонски Iаьдалий викалашта духьала дуккхача ахархоша лоаттабеча къовсамна цхьана тарбаь Iаш хIанз Къулбехьен Вьетнама городашкара антиамерикански болам. ХIанз городаша а шоайла новкъостал ду цу къовсаме. Реакционни клико Да-Нанге бахача наха низаш де доладача хана Гуэ бахача наха шерра болам боаржабир уж хьаллоацаш.

Къулбехьен Вьетнама болхлоша хьаллоаттаю, кхы тIа сов а йоах «Вимитекс», «Винатеско» яхача компане текстильщикий, Сайгона докерий, автобусни паркей каучукови плантацейн къахьегамхой турпалерча патриотически къовсама традицеш. Болхлой болам шерлуш латт, американски интервенташ мехкара лелхабар духьа лоаттабу гуччахьара къовсам а хинна дIаотташ латт из.

Уж долла хIамаш бахьан долаш марионеточни эскар нагахьа лоархIалац городе бахача наха лоаттабу къовсам низаца тоIабе. Иштта хилар, масала, Гуэ моастагIчун аэродром бахача наха хьалаьпача хана. Иштта хилар массехк карательни операци бахача наха юкъагIа яьккхача Сайгоне а. 1964 шу чакхдоалача хана Да-Нанга яхача городе итт дийнахьа доал деш хилар студенташи школьникаши. Марионеточни бIунаш удар. Кун-Ньюоне бIарчча бутт баьккхар реакционни Iаьдалаша кара хIама доацаш, халкъо шийн бе делладар город ду доал.

Сайгонерча наха гуччахьа футтарву американцаша отта а ваь Къулбехьен Вьетнама премьер-министр вола Фан Гуи Куат. Сайгонцаша йоах, мехкара пе вала вийзача шийна эшаргдоландаь массехк миллион доллар кхаа ийцаб цо американцашкара. Инаралаши граждански Iаьдалаши вIаши къувсаш да. Шеко яц, хIанзчул тIехьагIа мехка цкъа санна дуккхаза а перевороташ хургхиларах. США дуккха самолеташ йоха а еш, американски эпсараш боа а беш Сайгонерча, Бьен-Хоарча, Куи-Ньюонерча, Да-Нангерча американски базашка хиннача лелхамаша Iалаьмате чIоагIа корзагIбаьхаб океана дехьара интервенташ.

Ала йиш йолаш да, городашка бахача нахагара интервенташцареи цар сайгонски гIончашцареи эгIазал Къулбехьен Вьетнаме эггара чIоагIагIча дIакхаьча хилар. БIаргашта бIаргагуш эшалуш латт марионеточни эскар. БIарчча подразделенеши кхыметтел доакъоши халкъагахьа дувл. ХIаьта нагахьа санна цу хьалашка американцаша марионеточни Iаьдалашка кхы тIа а 160 эзар саг эскаре ваккхийта лоархIе, уж шеко йоацаш тIаотталургба халкъа низ болча духьаленна. ХIаьта Къулбехьен Вьетнаме американски герзашцара низаш дIахо совдоахаш хиларо бокъонца гучабоаккх Вашингтона политика агрессивни чулоацам. Кхыметтел хIанзалца шоашта ца ховш санна «лоIами суверенитети лораяра новкъостал де баьхкаб» американцаш Къулбехьен Вьетнаме яхаш болчар а тIеххьарча иллюзей маIан доврга. ХIаьта шоай герз захватчикашта духьал ца дерзадича бIаргбоацача а оттаргба уж. ЮПИ агентства бена хоамах, алхха 1965-ча шера цхьан март бетта марионеточни эскарцара 21 эзар салте революционни халкъагахьа ваьннав.

Американски интервенташта хIанзчул тIехьагIа дуккхаза а шоай цIека тIа холургья Къулбехьен Вьетнама городашка бахача къахьегамхоша чIоагIа етта хIамаш, даьхен диpагIча моастагIчунца лоаттабеча къовсамера цар денал, майрал, къонахчал.

Нгуен Фук ХОАНГ,
вьетнамски журналист.
(АПН).

КПСС ЦК ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ—ВАХАРЕ!

ХОЗРАСЧЕТАХ ДАЬННА БЕРКАТ

Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхозо хозрасчет юкъейоалаеш латт шиий боахаме. Совхоза болхлой геттара раьза ба цу гIулакха.

Хозяйственни расчет юкъейоалайича совхоза экономика чIоагIлургья, хьайбайи кхашкара йоахачеи продукташка дIабода мах лохбергба, хIаьта болхлой материальни хьалаш а лакхлургда. Цудухьа массава раьза а волаш юкъеенай хозрасчет.

Совхозе соахка баьча балха анализо хьахьеккхар продукцега дIалодар лохдара дукха жъахьега дезилга. Масала, соахка шурий цхьан центнерага 18 соми 25 кепиги дIалодар. Из хул планал 5 соми 45 кепиги совгIа. Иштта дукхагIа дар доаханна тIакхийттача дулхага дIададахар а. План 77 соми 74 кепиги долаш 131 соми 73 кепиги дIалахад дулха центнерага. Цу хьокхамех кхоачамбеш бац укх шера хьайбаш леладераш.

Деттача доахана продуктивность доакъарга хьежжа мара хургьяц.

Укх шера цхьоалагIча квартале шурий-товарни ферма дика Iалашъяьяр доакъарца.

Хьайбашта хIара денна шортта комбикорм, йол, силос, свекла, кхьдола доакъар а лора.

Из бахьан долаш цхьоалагIча квартале планах йоагIачул 10 процент дукхагIа шура яьккхар бажабеттараша. Цхьабакъда, зарплата дIалуча хана перерасход хилар. Продукце центнерага дIабода мах планах 5 сом хила безача — 6 сом хилар. Иштта доакъара расходаш теххача гучадаьлар, хьайбаш леладархоша доаггIача бесса хан-ханнахьа хьайбашта доакъар дIалуш хивналаларе, хьайбай продуктивность лакхагIа хургйолга.

Хьалхарча квартале планах доагIачул 1,5 дукхагIа доакъар дIадахийтар хьайбаш леладераша, хIаьта апрель бетта а 22 процент дукхагIа хилар. Из деррига хозрасчето гучадаьккхар.

Iалаьмате дуйха кхоачамбоацараш гучадаьлар шурий-товарни ферма № 3 йолча отделене а.

Ферма кулгалхоша къовсам лоаттабаьбац болх ца бераща. ЛерттIа вIаштIехьбаьккха хиннабац хьайбаш леладерий болх. Кулгалхоша шоаш а телхаеш хиннай къахьегама дисциплина.

Ферма управляюще нов. Дугаева доаггIаш дола доал дац боахама. Из бахьан долаш 1067 сом перерасход хиннай ферме.

Ледара лелабаьб шиий болх совхоза керттерча зоотехника н. Соломенко. Наггахьа мара хилац из ферме.

ХIанз совхоза кулгалхоша белгалдаьлад совхоза боахам тоабара де деза гIулакхаш.

Хозрасчета хьалхара итогаш дIайовзийташ ба совхоза агитатораш.

И. ХОМЕНКО.

КОАРТОЛАШ ХЬУВКЪАРГЬЯ

615 гектара тIа коартолаш дIайийнай укх шера «Экажевский» совхоза 2-ча отделене. Царех 150 гектар — сортоучасток я. Дика лел цу отделене коартолаш оасарах цIенъяра, макхаш дахара, культиваци яра, гувнаш дара балхаш.

Отделене хIара механизатор ший-ший участок хьувкъам лакхагIа хургболаш лелае гIерташ ва. Лаьттах дикагIа пайда эца шерра наькъаш хьадийлад КПСС ЦК мартовски Пленумо. Цу торонех ерригача вай Даьхен юртбоахама къахьегамхоша а санна, бизза пайда эца чIоагIдаьл Экажевски отделене лаьтта коартолаш кхееча механизатораша.

ХIанз оасарца къовсам лоаттабу цар. ДогIаш каст-каста хиларах оасар а коартолашца дегIадоагIа. Из доахадеш ба уж шоай карарча техникаца.

Коартолаш тIаялалехьа а уж гучаяьлча а кхозза макхаш даьхад хан - ханнахьа, цкъара культиваци чакхъяьккхай июнь бетта 10-гIа ди хьатIакхачалехьа. ХIаьта цул совгIа 570 гектара тIа гувнаш а даьд.

Дика къахьет социалистически яхь лаьцараш юкъе хьалха латтача Аушев Юсапа звено механизатораша. Коартолашта культиваци еш хIара сменах цхьан трактораца 8,6 гектар норма йолча 10—12 гектар чакхъэккхийтай цар цхьацциане балха дикал лакха а йолаш.

Юсапа звенос 100 гектар коартолаш кхею. Цу майдан тIа де мелдезар даь а даьккха, хIанз ялатийна йийнача 110 гектар хьажкIашта гIулакх деш ба уж.

150 гектар хиллал йолча коартолий сортовой участка тIа гувнаш даь йистейоалаш латт нов. Угурчиев Iамархана кулгалду механизированни звено. Норма дийнахьа 10 гектар йолаш, 12—13 гектара тIа гувнаш ду цар. Кхашкара балхаш тIехдика леладарах коммунистически къахьегама ударник яха сий дола цIи шоашта йоагIаш лелаю звеньевойша Аушев Юсапеи Угурчиев Iамархании.

Коартолаш кхею совхоз оал царчох. Цхьабакъда, 950 гектар хьажкIаш а кхею цар. 60 гектар шекара свекла а йийнай отделене. Массайола культура деззача тайпара Iунал а даь дика хьувкъаргйолаш а я.

У. АБАДИЕВ.

ЙОЛ ХЬОКХАШ БА

Укх шера май, июнь бетташка йоачан ца хилар бахьан долаш Наурски района биткъа хьоаса бола тха доакха жа дажа бурунни лаьтташ чIоагIа докъаденнад. Цу духьа геттара лоархIаме да хIанззе а жена доакъара лаьрхIа йол кийчъяр.

Цу района механизатораша укх шера 25 эзар тонн йол Iалашъе лаьрхIад.

Наурски районе берригa низ тIабахийта юкъарча хьайбашта лаьрхIа доакъар кийчдеш ба. ЧIоагIа терко ю цар хьалха йолла силоси, эспарцетах яьккха силоси кийчъяра.

ДIадахача шера оаха лоаллаха уллача Шелковской районаца вIаши тохкамаш даьдар. Цу района Коминтерн яхача совхозе тхога хьекхар шоаш дIаелла эспарцетах яьккха силос. Цар тхона дийцар мел лоархIаме да хьайбашта цу тайпара доакъар кийчдар. ХIара гектара тIара 85 центнер даькха йиш хул из доакъар.

Чуйинна йол хьокхаш ба механизатораш: Г. Я. Солнышкин Ленина цIерахча колхозера, «Россия» яхача колхозера Н. И. Гришин, П. А. Марков, кхыбараш а.

Цар укх шера хьекхача аьлах каг йоаккхаш из кагий тийда япар. Цудухьа, хIанз йол тедаш йолча комбайна уреаш из кагегI тедаргйолаш вIаштIехьдаьккхад.

Цу тайпара кагаш кIоаг чу Iочуйохкаш тоIае хала хул, цудухьа Ленина цIерахча колхозе из гIулакх де С100 яха трактор хьожаяьй. Цу тайпара вIаштIехьбаккха беза силос кийчъяра болх «Россия» колхозе.

Д. ПИЛИПЕНКО,
Наурски производственни управлене воинхагIвола агроном.

КЕРДАЧА СОВХОЗЕ

«Верхне-Наурский» совхоз — Надтеречни районе керда дехкарех цхьа боахам ба. Совхоза керттера лостам — комсаш лелаяр ба. Цхьабакъда, кхьйола юрта боахама культураш а дIаюв совхозе. Масала, ши эзар гектара тIа дийнад гурахьа дув ялат, бIаьсти юв культураш дIайийна 1500 гектар я. Укх шера духхьашха 50 гектара тIа дутеи 226 гектара тIа гидуаргаши дIайийнай совхозе.

Совхоза коллективо лаьрхIад укх шера хIара гектара тIара планал лаьрхIача кIи 17 центнера метта 20 центнер кIа, мошача доакъара йийнача хьажкIий 250 центнер, гороха 20 центнер чуя. Цу района хьалашка хьежача лакха дехкараш да уж. Цхьабакъда бIаьстан юххье дена шоай низ кхо ца беш лакха хьувкъамаш дахара къахьегаш ба совхоза болхлой.

Гурахьа дIадийнача ялаташта шиий ханнахьа подкормка яь чакхъяьккхай. Лоацачча ханашка а лакхача агротехнически боараме а дIайийна яьлар бIаьсти юв культураш.

ХIанз сихбенна царна эшаш дола Iунал деш боахк совхоза къахьегамхой. Цу балхаш тIа къаьстта а белгалбувлаш ба совхоза механизатораш: Хамидов Рамзан, Хадиев Януд, Хажмурадов Къоасам, кхыбараш. Цар хIара денна 150—160 процент кхоачашъю балха нормаш.

Совхозе вIашагIъеллай хьажкIаш лелаю механизированни ялх звено. ХIаьта республика заслуженни механизатора Музыкаев Увайса звенос 200 гектара тIа дIайийна хьажкIаш лелаю В. Первицке методах. ДIайийнача культурашта минеральни удобренеш а етташ, эшаш дола Iунал деш я звено хIанз. Планага диллача 20 центнер яккха езача хIара гектара тIара фуалдаьккхача декъача ялата 35 центнер яккха, аьнна, тIанйца дехкар шоаш сийлеица кхоачашдергхиларах теша ба звено членаш.

Иштта дика балхаш ду шоай плантацеш тIа Джанхотов Iаьлий, Альсултанов ХIарона, Шатуев Мовлада хьажкIаш лелаеча механизированни звеноша а.

Шоайла социалистически яхь а лелаеш, дика хьокхамаш доах цу звеноша шоай балха тIа.

В. МУСАЕВ.

РАЙОННИ ГАЗЕТИЙ ОАГIОНАШКА ГIОЛЛА

ХЬИНАР СОВДАЬКНХА

ХьажкIаш, коартолаш, шекара свекла кхееш лакхара хьувкъамаш доахаш хьавоагIа Наьсарен районерча «Экажевский» совхоза Наьсар-Кертерча отделене механизированни звено звеньевой нов. Оздоев Бийсолта, — яхаш язду «Ленина никъ» яхача Наьсарен районни газето.

Хьинаре къахьегаш саг ва Бийсолта. Укх шера а лел цун болх дика. Къаьстта безамегIа болх бе лог доагIаш ва нов. Оздоев КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш ше йийшача денз.

Звеньевоя Оздоева доал деш 84 гектар гурахьа дув ялат да. Укх бIаьсти 100 гектара тIа ялатийна лаьрхIа хьажкIаш, 30 гектара тIа шекара свекла, 63 гектар коартолаш дIайийнай хьалхле лелаеча механизатора.

Лаьтта дика тоадаь — дика аьха а макхаш даьха а минеральни моттигерчеи удобренешца кхоачамхиллал хьаьндаь дIадийнад фу.

ДIа мел дийнар хоза тIадаьннад. Хьувкъам лакха хила безаш ба.

ДIадийнар тIадалалехьеи из тIадаьлчеи — шозза баьккхаб нов. Оздоева макха ший участкаш тIа. Коартолашта, хьажкIашта, шекара свеклана хьалхара культиваци чакхъяьккхай.

Шекара свекла ерригa 30 гектар оасар дергдарашта дIайийчъай. ДукхагIбараш аханена оасар даь а свекла нийлхъяь а баьннаб. Укх 2—3 дийнахьа шоллагIа культиваци ергйолаш ва Бийсолта.

Нов. Оздоев «Экажевский» совхозе дикагIболча механизаторех цаI ва. 1965 шера цхьоалагIа квартал йистейоалаш совхозе социалистически яхьа итог йича хьалхара моттиг яьккхай Бийсолта. Цудухьа совхоза профсоюза юкъарча собране коммунистически къахьегама ударник яха сий дола цIи еннай цунна.

КУЛЬТИВАЦИ ЕЧА ХАННА ЦХЬАНА

14 июне арадаьннача «Знамя Труда» яхача газета оагIонашка дувц тахан колхоза ахархоша дIахьоча балхах: Укх шера XX партсъезда цIерахча колхозера Василий Дзыгина кулгалду механизированни звено 200 гектара тIа хьажкIаш кхееш я. Ший опытах звеньевойна хов нагахьа санна культура кхееш лерттIа агротехнически приемаш кхоачаш ца йойя дика хьувкъам эцаргбоацилга. Цудухьа механизатораша ший ханнахьа тIехдика мугIараша юкъе культиваци яьй.

ХIанз хьажкIаш дика дегIа йоагIа. ХIаьта а звено члений сатензар карагIдаьнначох. Цар лаьрхIар минеральни удобренеш тувсаш хьажкIашта подкормка е.

Барт болаш цу гIулакха оарцагIбаьлар уж. Павел Кусмачеви, Василий Дзыгини, Николай Павлови культиваторашца удобренеш товсаш ба. ХьажкIий мугIарашта юкъе культиваци яри гранулированни удобренеш товсари цхьатарра кхоачашду. Из болх сихагIа чакхбаккхара Василий Дзыгина новкъостал де баьхкаб хьалхара комплексни бригада механизированни звено трактористаш. Масала, Николай Киселев къахьегаш ва ший новкъостий участке ший звено кхашка санна. Цунна хов социалистически яхьа чулоацам ше дика толамаш дахарал совгIа шоайла новкъостал дарах болга.

«КОММУНИЗМА БАЙРАНХ»

Дика толамаш доах «Джалка» яхача совхоза 4-ча отделене къахьегамхоша шекара свеклашта оасар деши уж нийлхъеши.

ХIанзлехьа 200 гектара тIа уж балхаш даь баьннаб уж.

Хьалха я Идрисова Тумарен Дагаева Iумхатен звенош. Цар массанел хьалха чакхдаьхад свеклаш нийлхъяра балхаш. ХIаьта иштта уж балхаш чакхдоахаш я Тасуевеи Сутаиповеи кулгалду звеноша.

Свеклашта гIулакх де хIара денна аравоал 300 саг, царна юкъе 80 саг совгIа боккхий нах ба. Царех ва Тайсумов Межид, Асабаев Халад, Тимиев Муса, Басханов Махьмад. Цар доккха гIо ду совхоза къахьегамхошта из маьхера культура кхеяра. Цу тайпара къахьегамхоша доахача толамех лаьца дукха материалаш хул «Коммунизма байракх» яхача Шаьла районни газета тIа.

Керттердар — нийса гIулакх дар яхаш я «Терски правда» яхача Наурски районни газето кепатеха корреспонденци: КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра «Комсомольский» яхача совхоза комсаш лелаераша дукха къахьийгад укх тIеххьарча хана. Цар кхетаду дика хьувкъам кхебар — доккха а чоалхане а гIулакх долга. Цудухьа комсаш лелаераша хьинар совдаьккха, хIара денна ши-кхо норма кхоачашъеш къахьег. Царех ба Абу Толхатов, Дохку Махьмудов, Владимир Тамсиев.

Геттара дика йол кийчъеш ба Шаьла района Ленина цIерахча колхоза колхозхой. ХIанзле 40 гектара тIара йол хьекха вIашатIъаьлча злако-бобови баьцех аргIаш даьд цар, хIаьта люцерна 62 гектара тIара хьекхай.

Сурта тIа: аьлах аргIаш деш латт Шаьла района Ленина цIерахча колхозе.

Н. Нобиашвиле сурт.

ПАЙДА ЛУШ ХУРГБИЙ ХЬАЙБАЙ БОАХАМ?

МалгIабика районерча «Ингушский» совхоза керттерча доакъоех цаI да хьайбай боахам. Цхьабакъда, массаза а тIехьа а бусаш доккхий зенаш ду цо. Масала, дIадахача шера 298 эзар сом зе дир совхоза хьайбай боахамо.

Кхы дикагIа лелац совхоза хьайбаш леладерий гIулакхаш укх шера а. Масала, хьалхарча ах шера 5300 центнер шура йохка езаш я совхоз паччахьалкхенга, хIаьта хIанзалца ехкар 3801 центнер мара яц, вешта аьлча ах шера планах 71,7 процент.

Хьайбай боахам тIехьа бутача керттерча бахьанех цаI да доахан во кхабари во леладари. Цхьанна а шера Iалашдац укхаза кхоачамхиллал доакъар. Цудухьа кхычахьара хьатIакхахьа дезаш хул из. Цу гIулакхо доккха зе ду совхоза. Масала, соахка 250 тонн силоси, итташ тоннаш концентраташи нийцар совхозо, дукха ахча а денна. Из бахьан долаш лакха ба шура яккхарга дIабода мах. ДIадахача шера 23 сом дахар совхоза шурий центнерга, планах 14 сом долча. ХIаьта укх шера кхы а дукхагIа, юккъера лаьрхIача 38 сом дода шурий центнерга.

Хьайбашта шортта доакъар Iалашдара совхоза доалахьа дикка цонаш я. Юкъарча хьайбашта доакъар кийчдара хIанззе оарцагIбовла беза. 800 гектара тIа мангал а хьекха йол кийчъе езаш ба укхаза. Баьцаш дика я. Ханнахьа уж баьцаш хьекхача шортта йол хургья совхозага. Цхьабакъда, цу гIулакха сухал бац укхаза. ЦхьоалагIчен кхоалагIчен отделенешка гайна болабеннаб мангал хьакха. Йол Iалашъелга дика лел шоллагIча отделене. Укхаза йистебоалаш латт мангал хьекха.

Совхоза шурий-товарни фермашка каст-каста хувцалу кадраш. Фермашта кулгалдеш ба хьайбай боахам дика бовзаш боаца нах. Масала, 1-ча отделене шурий-товарни ферма заведующелла нов. Картоев хьожаваь цхьа бутт а бац. Иззал ха хила мег зоотехнико цига болх бу а. Учета гIулакх во лелар хьалха, кхы тоаденна хIама дац цига уж хьатIабаьхкача гIоне а. Кхыметтел хьалхарча ах шера ферма мел шура яккха еза а хьаала маганзар ферма заведующена. Иштта цунна хацар шу доладелча денз ферме мел Iаса тIакхийттад а. Планах шоай мел шура яккха еза хацар доярка шта а. Цо тешал ду хьайбаш леладерий къахьегам боаггIача тайпара вIаштIехьбаьккха ца хилара.

Нийса вIаштIехьдаьккхадац фермашка ахкан хана детта доахан леладелга а. Масала, май бетта 1-ча отделене детта доахан даьжар фермана тоъал гаьна йолча даьгIенашка. Укхаза хьалхxе а уйла яьяц уж хица Iалашдаран пироплазмоз яхача лазара духьал деттача доахана де деза гIулакхаш ханнахьа делга вIаштIехьдаккхаран. Бахьан из долаш дикка лаьгIъеннай доахангара хьайоаккха шура. Масала, нагахьа санна укх шера хьалхарча бетташка дийнахьен буси ферме 1300—1400 килограмм шура йоаккхаш хиннаяле, май бутт бовш 860 килограммага кхоачаш лохбеннабар шурий боарам. Цу ханна лувча ца дар бахьан долаш пироплазмоз яха лазар даьржар хьайбашта юкъе. ХIаьта цу лазара духьала-м 10 дийнахьа цкъа мукъагIа профилактически гIулакхаш де ма доагIий доаханна.

Кхы хьо ма дий аьнна тоаденна хIама дац укхаза хIанз а. Дийнахьи буси 1100—1160 килограмм мара шура яккхац доахангара. Шура дукхагIа яккха йиш я. ДоаггIача бесса ца кхабарах шура кIезигьяьй доахана. Сийнача баьцал совгIа кхы доакъар дац царна луш.

Совхозе йоакхо яц хьайбай боахамерча халача балхашта механизаци яра а. Масала, ши шу хьалха 3-ча отделене оттаяьяр механически хьисапе доахан детта аппарат. 2—3 бетта мара пайда эцанзар цунах. Доахан детта аппарат ферма складе улл хIанз. Юхаоттае йиш йолаш яц из, йоах совхоза керттерча инженера нов. Калпакова, цхьайола оатхалаш йоаьй.

Совхозе цхьаккха саг вац из аппарат юхаоттаяра сагота волаш. Складе мукх юаш улл 2-ча отделене шурий-товарни ферма доалахьара доахан детта установка а. Цунах пайда ца эцаро лакхбу шура яккхарга дIабода мах. Совхоза цхьанна а ферме механизаци яьяц доахана доакъар дехкарен помещенешкара кхо арадахарен балхашта. ХIаьта уж гIулакхаш-м царга шоашка а дулургдар.

Укх гаргарча хана совхоза ерригача фермашка оттае еза доахан механически хьисапе детта установкаш, учета гIулакх тоаде деза, фермашта кулгалде хьожабе беза хьайбай боахам бовзаш бола нах. Цул совгIа, йоккха терко е еза хьайбашта доакъар Iалашдара а. Иштта гIулакх вIаштIехьдаьккхача мара пайда беш хургбац хьайбай боахам.

В. ТАГУРОВ,
О. КОДЗОЕВ.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА ОПЫТА ШКОЛЕ

Социалистически Къахьегама Турпал Наурды Акватович Эсмухамбетов керте латтача жа Iуй бригаде 1961 шера денз цахаддаш болх беш я хьалха латтача опыта школа. Исхалеш ду тха доаха жа леладараи цар продуктивность лакхъяраи йола шоай говзал совъяьккхай Нохч-ГIалгIай АССР, Дагестански АССР, Къилбаседа-ХIирий АССР, Калмыцки АССР, Ставропольски края колхозийи совхозийи 600 совгIча жа Iуно.

Цхьа бахьан доацаш дац из тайпа школа духхьал цу жа Iуй бригаде вIашагIйолла лархIар. Из моттиг хержай нов. Н. А. Эсмухамбетова жа Iуй бригадо, зоотехнически Iилмеи жа леладара болх беш дукхача шерашка Iайна опыти дика цхьан тардарах.

Хьалха латтача опыта школана хьалхашка оттадаь керттера декхар дар нов. Эсмухамбетова жа Iуй бригада балха опыт Iомаелгеи йоккха экономически эффект луш йолча юртбоахама производствана из шерра юкъехьоллгеи.

Цу школана кулгалде оттавир жа леладара дика опыт йолаш вола, племенной жа леладеча «Шелковский» яхача совхоза керттера зоотехник нов. Ревунов, хIаьта хьалха латта балха опыт хьехаш ва нов. Эсмухамбетов.

Школа лерттIа болх бара мел эша хьалаш вIаштIехьдаьхад. Хьал а я дика кийчъяьй 10 менги латта общежити, цIе уголок, столови, буфет. Цига да классни цIа, электрически сердал, радио, телевизор.

Школе Iомаяьй жа Iуй жа леладара квалификаци лакхъярца ювзаенна йола актуальни темаш. Иштта общественно-политически темаех йола лекцеш а йийшай.

Цу школе теоретически практически проблемашта занятеш яра юкъеззабар племенной жа леладеча «Шелковский» совхоза республика юрта боахама Министерства, жа леладеча племенной болх чакхбоахача республикански станце зооветеринарни специалисташ.

Нов. Эсмухамбетова дешаш бараша опытаца дIахьекхар даьгIенех бIарча шера мамотта дукхагIа пайда эцара уйла тIаяхийтанга ярг ца хилар. «Жа даьгIенашка леладарах, — йоах цо,—геттара боккха пайда боал жа дебададараи цар продуктивность лакхъяраи, хIана аьлча детIа эшаш йола тайп-тайпара баьцаш, даьгIенашкара мара кораягIац царна. Цига да керда фо, чам дикагIа бола доакъар. Жерч Iан замалахьа даьгIенашка дуоажадар бахьан долаш чIоагIлу, лазарашта дикагIа дуьхьалъотталуш хул, йиаь буц дикагIа а нийсагIа а дIалат царех, хIаьта из бахьан долаш тха дикагIа тIадоагIа, Iоахарий чIоагIагIа а унахцIенагIа а хул.

Нов. Эсмухамбетова лоархI, жа дерста леладар тха дукхагIа даккхара а из дикагIа хилийтара а, Iоахарийи жерчи шоаш унахцIена хилийтара чIоаггIа лоархIам болаш хилар. Цо хьех август бутт юкъебахачул тIехьагIа Iоахарий тIехьара къоастаданза а жерч дика буц йолча даьгIенашка цу сахьате дIадиганза а даргдац, яхаш. БIарччача шера тела деза минеральни доакъараш (тух, мел). Жерч эрше дахкале бутт хьалхагIа яь чакхйоаккхилга могаду нов. Эсмухамбетова масса тайпа ветеринарни обработка.

Наурды Акватовича лоархI, жа леладеча моттиге жа Iуно керттера уйла тIаяхийта езаш дар искусственни осеменени е жерч кийчделгеи из дика чакхдоаккхилгеи хилар. Искусственни осеменени еш укх бархI шера Iайнача опытои цун балхах хьахиннарашеи цIаькха а хьахьекхар, хIара жа Iу искусственни осеменени яра техника Iомаянза варг ца хилари ший Iулацарча жерчашта осеменени е езар жа Iу ше хилари. Осеменени ергйола жа дерригаш а хьакъоастаду цо мел дукха уж дале а. Нов. Эсмухамбетова цхьан дийнахьа 100 а кхы совгIа а жий хьакъоастабеши царна осеменени яйташи моттигаш хиннай. 20 дийнахьа дерригача жерчашта осеменени яйте воал нов. Эсмухамбетов. Цу хана сийна буц тIайолча кердача участкашка доажаду цо жерч. Жа дахка доладалале ши бутт хьалхагIа денз кийчъю цо кашара. Кашара дика цIенъю кIалхара кIийле ахка а аьхке, дизенфекци ю.

Кашаре-базе леладеш кхеду цу жа Iуй бригадо Iоахарий. Iоахарий 25 ди даллалца йолча хана жерч шоаш къаьстта даж ара. Iоахарий дакхийтара жерч бокъонца оттаяьча ханна чудоаладу. Ондадаьнна Iоахарий малх хьежача дIайхачеи мух боацачеи деношка базана чухьа яьча, сомма даь кIалхьарцар а долаш йолча карта арадоах. 12 ди даьлча денз Iоахарашта тела йолаю йол, концентрированнии минеральнии доакъараш.

Нов. Эсмухамбетова жа Iуй бригада хьалха латта опыт балха республике эггара хьалха дIайолайир племенной жа леладеча «Шелковский» яхача совхоза жа Iуша ин. К. Аманакаева, Ф. С. Титова, Ш. Алхасова, М. Оразмамбетова, кхычар.

Нов. Эсмухамбетова балха опыт Iома а яь, хIанз исхали ду тха доаккха жа леладеча цу новатора гIулакх хьал а лаьца дIахьош я республикера 30 совгIа жа Iуй бригада. Масала, Надтеречни района «Надтеречный» яхача совхозерча нов. Т. Шуаипова жа Iуй бригадо хIанз шерра-шера хIара 100 жийна тIехьа 120—130 Iаьхар кхебу. ХIаьта Шелковской района «Червленский» яхача колхозерча нов. И. Г. Черепина укх шера хIара бIаь жийна гIехьа 124 Iаьхар кхебаьб. Уж тайпа жа Iуй бригадаш кхы а дукха я.

Цу школе дийша баьннача исхали ду тха доаккха жа леладеча говзанчаша района колхозашта а совхоза а торо елар 1965 шера 109 эзар дика Iаьхар хьалхебеи паччахьалкхенга 1138 тонн тха дохкеи.

Д. ТЕРЕНИН.

СССР ХАЛКЪА БОАХАМА СОВЕТЕ

КЕРДА ЗАВОДАШИ ЦЕХАШИ ШОАЙ ХАННАХЬА БОЛХ БЕ ЙОЛАЯЛИЙТА

СССР халкъа боахама Совета коллеги 14 июне хьежар керда производственни мощносташ болх бе йолаялийтара хьакъехьарча дешага. Керттера уйла тIаерзаьяр цу лоархIамерча гIулакха юкъерча кхоачамбоацараштеи карара дувлийтача хIамаштеи.

СихагIа хьалъяь яла езаш йола цхьайола объекташ хьалъелга, йоахар заседане, во лелар январи майи бетташка. Капитальни вложеней план кхоачашъяьяц химически, мехкдаьтта доахача, целлюлозно-каьхата промышленноста а химически машиностроене а дукхача гIишлошка.

Оборудованеца бизза кхоачамбаь йола 200 совгIа объект болх бе йолайолийтилга тIехьадоах юхедиса гIишлой-монтажни балхаш дIакхоачашдаь ца дахар бахьан долаш. Йистеяла езаш йола дуккха гIишлош кхоачамхиллал кийчъяьяц оборудованеца, приборашца, кабельни кхычеи изделешца.

Во лел укх гаргарча бетташка продукци арахеца езаш йола дуккха объекташ хьалъелга. Царех я, масала, Дорогобужски азотно-тукови завод. Щекински химкомбинатера капролактама производство, Череповецки метизни завод. Братски хьунпромышленни комплекс. Аьттув боацача доалаш латт гIулакх цхьайола керда прокатни станаш болх бе йолаялийтара, хIана аьлча мела лел технологически оборудовани вIашагIйоллилга.

Цхьайолча заводаша-поставщикаша, масала, Славянски «Коксохиммашо», «Курганхиммашо» телхаю хьалъяь яха езаш йолча объекташта оборудовани тӗлара оттаяь ханаш.

Коллеге союзни республикайи экономически районийи совнархозаш, СССР СНХ отраслеви управленеш декхарийла яьй оборудовани телаш йолча организацешца цхьана хьалъяь яла езаш йолча хIара гIишлонера гIулакхаш малагIча хьала тIа да хьажеи цига данза даргдоацар деи.

Керда заводаши цехаши шоай ханнахьа болх бе йолайолийтилга Iалашдар — промышленноста болхлой лоархIамегIара декхар. (ТАСС).

ГАЗ РАЙОНА ВАХАРА ЮКЪЕЙОДАШ ЛАТТ

«Сунжегаз» яха контора йилларах боккха кхаъ хилар районе бахаш болча наха. Бакъдар аьлча, юххьанца газификаци алхха коачъяьча газаца мара яцар, контора план йоккха а яцар. Шера керте пайда эца лийрхIа газ 1 миллион 800 эзари кубометр мара яцар.

ХIанз сетера ухача газах пайда ийбу 840 тIех квартиреи 37 промышленни предприятеи. Укх шера юххьанца планах дIаяхийта лаьрхIа яр 12 миллиони 85 эзари кубометр газ, хIаьта хIанзлехьа дIаяхийтай 12 миллиони 868 эзари кубометр. Цунах бахаш болча наха шоашта яхийтар 434,6 эзар кубометр я.

Контора болхлоша хадданза тех нически тIахьожам лоаттабу: Карабулаке, Троицке, Орджоникидзевске газопровод йиллара а установкаш увттаяра а.

Укх шера хьалхарча квартала план 101, 32 процент кхоачашъяьй тха контора, хIаьта апрели майн беттай план а гаьнна тIехкхоачашъяьй.

Газа хIара кубически метрага дIабода мах планах оттабаьчул цхьа процент лохбаьб. Из бахьан долаш конторана 23,6 эзар сома пайда хин наб, планах лаьрхIача 18,75 эзар сома когаметта.

Къахьегама хьокхамаш лакха хилари коммунистически хьисапе къахьегаш хилари бахьан долаш контора цхьайтта болхлочоа коммунистически къахьегама ударника цIи еннай. Къаьстта а дика къахьегаш я Карабулакерча участкера коммунистически къахьегама бригада. Цунна юкъе а къаьстта белгалбоалаш къахьегаш ба воккхагIа вола мастер И. Багметов, слесараш А. Горлов, А. Макарова. Орджоникидзевски участке — аварийни службера диспетчар, коммунистически къахьегама ударник А. Глазков, слесарь М. Митин, хIаьта иштта шофераш В. Амян, И. Нестребин, дукха а кхыбараш. Цар гIехдика болх беш хилар бахьан долаш цIаккха а авари хиннац цу участке.

А. СОКОЛОВСКИЙ,
«Сунжегаза» контора начальник.

Доазол дехьара

24-не КОМИТЕТА СЕССЕ

АДДИС-АБЕБА, 14 июнь. ТАСС корр. Н. Олейникова хоам бу: Эфиопе столице Африка ЦІагІа колонеш мукъаяхара йолча ООН-а къастта-ча комитета (24-не Комитета) выездной сессе балха кхоалагІа этап дІайолаелар. Комитетага ше яхьийтача послане тІа Эфиопе императора Хайле Селассие 1-чо цун членаш тІахьийхар Африка колониализмах цІенъянь мукъаяккхара проблема магогга сихагІа къоастаяра деррига низаш оарцагІдахара.

Комитета председатела, Мале викала Сори Кулибаме аьлар, африкански континента колониализми апартеида системеи хилар дерригача дунен тІарча машараи кхерамзленнеи унзар да. Комитето социаладъ аьлар цо, цу хьакъехьара дош ООН-а Кхерамзлен Совете оттаданза дарг ца хилар.

Цига дІаьхха къамаьл даьча ОАЕ генеральни секретара Диалло Телле аьлар, «машареи кхерамзленни керттера хьал да ЮАР-ереи Къулбехьен Родезереи колониализм а апартеида а цІенъянь, кхы юха а хургйоацаш дІаяккхар. Таханарча заседане ишттта къамаьл дир Советски Союза викало Л. И. Менделевича, Африкера колониализм дІаяккхара гІулакха комитет бокхача лоархІаме хилар белгал а доаккхаш.

Юха а тІема хунта

ЛОНДОН, 14 июнь. (ТАСС). Сайгоне хьакхайкадаьд инарал Нгуен Ван Тхиец керте а волаш, инарала ша дІаьаккхача Фан Гун Куата марионеточни правительствана меттел доал дергдолаш йола къаман керттера совет вІашагІйоллара хьакъехьа.

Сайгонера Рейтера агентства корреспонденто беча хоамах, кулгалдеча совета иштта юкъебоагІа тІема-фепарча низий командующи маршал Нгуен Као Ки, дукха ха йоацаш къулбехьенвьетнамски эскара генеральни штаба начальникалла хьожаваь бригадни инарал Нгуен Хью Ко.

РАСИСТАШТА ДУХЬАЛЪОТТА КИЙЧА Я АФРИКА

ЛАГОС, 14 июнь. (ТАСС). «Африкански цхьоагІон организаци духьалъотта кийча я, нагахьа санна Ян Смита (Къулбехьен Родезе расистски правительства премьер-министра) ший лоІам тІа елар цхьан оагІорахьара дІанхайкадойя», — аьлар укхаза хиннача пресс-конференце ОАЕ генеральни секретара Диалло Телле.

Ян Смит керте латтача кІайча кІезигагІа барий правительства, ховш мадарра, планаш я 4 миллион африканец бонъонех ваьккха йола хІанз мехнара законодательство Іадда а юташ Къулбехьен Родези ший лоІам тІа ялар дІанхайнаде.

«ХІаьта а, тхо теш, кхетамо ший моттиг лоацаргхиларах, йоахар дІахо Диалло Телле, Смита правительство дага а йолаш, Африка низ оарцагІа ца баьккхача а ца йоалаш хургьяц, хІаьта цунна йизза моральни бонъо йолаш тхо а да».

ТЭЙЛОР САЙГОНЕ ЮХА КХАЬЧАВ

НЬЮ-ЙОРК, 14 июнь. (ТАСС). Вашингтоне вахачара тахан Сайгоне юхаккхаьчав Къулбехьен Вьетнамера США посол инарал Максуэлл Тэйлор.

Къулбехьен Вьетнамерча гІулакхех лаьца американски правительства кулгалхошка хоам бир Тэйлора Вашингтоне ше вахача хана.

БАРТ-ЦХЬОАГІОН ГІУЛАКХАШ ЧІОАГІЛУШ ЛАТТ

БЕЛГРАД. Югославски политически мугІарашка дувц СФРЮ президент, СКЮ генеральни секретарь И. Броз Тито визитаца Советски Союзе вахаро Югославеи СССР-аи юкъера гІулакхаш дІахо тоадергдолгах шоаш дог тийша хилар. Июнь бутт бовлехьа хургйолаш я из визит.

Югославеи Советски Союзеи кулгалду деятелаш хьалхагІа дуккхаза а вІашагІбетталуш чІоагІъеннай дунен халкъашта юкъерча гІулакхий даькъера, белггала аьлча, социалистически мехкашта юкъерча гІулакхий даькъера лоархІаме принципаш.

Халкъий доттагІал да ши мохк вІашагІбуваар. Югославе лаккха мах бу Советски Союзо лоацача доккхача даькъа социализма эггара хьалхара мохк из хиларах, цун политика социализм дегІаярaи дерригача дунен тІа машар лоаттабараи бокха лоархІам болаш из хиларах тарра.

Югославо-советски гІулакхаш вІаши юкъера гІулакхаш дегІаахара йола лардаш чІоагІа хилара тешам луш долча юкъарча реальни хьаштий ларда тІа латт.

Агрессораш хьаьрбаьннаб

ХАНОЙ, 14 июнь. (ТАСС). ШоагІдийнахьа юха а бомбаши пулеметаши а етташ дов даьд американски самолеташа Вьетнама Демократически Республика территоре тІарча Нге-Ан, Ха-Тинь, Куанг-Бинь яхача провинцей нах бахача дуккхача районашка, яхаш хоам бу Вьетнамски информационни агентства.

Вьетнаме зем бахарaи тІахьожам лоаттабарaи йолча Дунен халкъашта юкъерча комиссе яхьийтача послане тІа вьетнамски халкъа эскара лакхехьарча командоване бувзаме миссе хаьдда протест ю гІаьрахой хьисапе американски авиаце сигалара деча цу довна духьала, хІаьта цо тІагІорттадаь США правительствагара хьадех ДРВ-ена духьалара агрессивни гІулакхаш социйтилга.

ФАШИСТИЙ ЭХЬ ДАЙНА ГІУЛАКХАШ

РИМ, 13 июнь. (ТАСС). Городе Песнаре вІашагІхийтта «Итальянски социальни болам» яхача фашистски парте слет я. Цу парте баьччаех цхьанне Альмиранте гучахьа тІахьехам бу фашистски переворот яра. ВІашагІхетача баьхнача кІантилгий группо тІой чуихувсар Итальянски коммунистически парте секци чуйолча зданена, урсаш, зІанараш, кастеташ бе а йоахкаш юкхе гІоппа тІехбувлачарна тІабетталора. Цар дов дир кхыметтел мэра заместитела — социалиста ди Блозиона.

Из слет хьаеллале хьалххагІа антифашистски листокаш хьалтехар.

КЕРДАЧА ДЕШАРА ШЕРАГА КИЙЧЛУШ

Йистедоалаш латт дешара шу Сунженски района школашка. Шера баьча балха итогаш еш, белгалдоахаш латт тІадоагІача дешара шера де дезараш. Ала деза, дІадахача шера шоашта хьалхашка лаьтта декхараш района школай коллективаша кхоачашдаь хилар. ХІанз хьалхашка латтача декхарех керттердар да школашта ханнахьа ремонт яь яккхар, керда классаш, спортзалаш хьалъяр, кабинеташта лаьрхІа гойтара пособи эцар, школе эшаш бола хьесархой балха хьаэцар.

Февраль бетта денз доладеннад тхо школашта ремонт е. Района халкъа образоване ший совета заседане дувца оттадир из дош. Шерра хьаллаьпар общественносто из гІулакх. Шефство лелаеча школашта шоай ахчах спортивни залаш хьалъе лаьрхІад района «Победа». «ЦІе Эскар», «XIX-ча партсъезда» цІерахча колхозий правленеша. «Восход» яхача колхозо мастерскеш хьалъе аьнна, хІаьта «XIX-ча партсъезда» цІерахча колхозо Троицки станица бархІ шерарча школана лаьрхІа карт е лаьрхІад. Уж балхаш хьогге а доладеннад.

Юстара латтац цу лоархІамерча балха дуккхача школай дешархой дай-ноаной а. Шоай бераш деша дагІача классашта ремонт яьй цар. Иштта дай-ноаной низаца ремонт яь йистейоалаш латт Карабулакера бархІ шерара. Нестеровски юкъера а юххьанцара а Ассински, Орджоникидзевски станицай юкъерча школашта.

Цхьабакъда, цхьатарра латтац из гІулакх района массайолча школашка. Масала, иштта ремонт яра балхаш де дІа а болабеннабац Первомайке, Мужече. Уж хьежаш багІа гІишлонхой шоайцига хьабахкар дог доахаш.

Хьогге а кийчо е болабеннаб школай кулгалхой Іан кха тилла хІама Іалашъе. ХІанзле а кийчо яь яьннай Ассински бархІ шерара, Орджоникидзевски бархІ шерара школаш. ХІаьта ЧимулгІера, Первомайскера, Серноводскера юртсоветаш хІанз а йолаеннаяц Іана лаьрхІа дахчан Іалашо е. Кха тулача хІаман кийчо е деррига хьалаш да, транспорт я, цхьабакъда цох лерттІа пайда эцац.

Кхы гаьна даккха йиш яц кабинеташ учебникашца, гойтара пособешца, мебельца кийчъяра гІулакх а.

Сунженски района школаш социалистически яхье яьнай Грозненски района школашца. ХІаьта тхо чІоагІа дог тийша да цу яхье котдоларгхиларах.

П. ДОРОДНОВ,
Сунженски райОНО заведующи.

БЕРАШТА САКЪЕРДАМЕ Я

Берий эггара хозагІа йола ха я хІанзаръяр. Республика массайолча миІигте салоІаш да уж. Лоамашкара унахцІена фо, баьццар йийрзача кхотаеннача хьуна листа ІиндаргІаш, голаш етташ доагІа масса хиш — из да лоаман Серженъ-Юрта вахачун безам тІаозар. Цудухьа укхаза салаІа чІоагІа раьза хул бераш.

ДІадахача шерашка санна укх шера а цига салоІаш да тха Грозненски химкомбината болхлой бераш. Духхьал «Дружба» яхача пионерски лагере хьалхарча сезонах салоІаш 130 саг ва. Хьалха санна палаткашка боацаш хоза кийчдаьча аьхки салоІаргдолча цІеношка бах уж хІанз.

Ахкан кинотеатр, дика клуб я лагере. Шахматех, шашкаех истола тІарча теннисах ловзаш, художественни самодеятельноста концерташка, кинофильмашка хьежаш хул бераш. Сакъердамерча походашка, экскурсешка ух.

БІаь шовзткъе итт пионер ва Грозенерча № 25 йолча бархІ шерарча школе хьайийлача пионерски лагере салоІаш. «Черноречьерча форда чу лувчаш, тайп-тайпарча экскурсешка ухаш ба уж.

Къаьстта дика салоІаргда берий бешамашка ухача зІамигчар а. Укх шера эггара хьалха Іаьржача форда йисте ахка дІахьош химкомбината болхлой кхо бІаь бер хургда. Туапсе яхача городерча школе бахаргба уж. Дуккха тайп-тайпара сакъердамаш хургда зІамигача берий.

Н. ОЛИМПИЕВ.

Укхаза дика салаІа йиш я

Кавказа Іалам хоза долга дерригача дунен тІарча наха кхетадеш да. Цудухьа шерра-шера салоІаш дукха нах хул укхаза.

...Грозный. № 1 йола салоІа ЦІа. Ма хозача да из! ТІехь-тІехьагІа геттара хоза хулаш доагІа из. Хьун юкъе санна дагІа, го баьккха егІача гаьнаша халла мара бІарга па дайташ. Бизга Іоакъа санна бола Іам, унахцІена фо, гаьний хоза аллеяш — цу дерригане наьха безам тІаоз.

Шерра-шера вай мехкарча массайолча миІингашкара нах ух укхаза салаІа.

СалоІача наха шоашта махетта сакъердаргдолаш дика тоабаьб культурно-массови болх инструктора Надежда Михайловна Ковальчука. Со цига волаш из дІатІаяхар Іохайша багІача наха. Уж ба Москвера, Мурманскера, Бакура, Ухтера, Воркутера, кхычахьара баьхка хьаьший.

ЧІоагІа раьза ба уж шоай салоІама. Масала, Коми АССР, Ухта яхача городера енача Мякишева Тамарас йоах: «ГІадъяха я со Кавказе, Грозенерча салоІача ЦІагІа сай хила вІаштІехьдалара. Дика салеІад аз укхаза. Военно-Грузински наькъа тІа гІолла тхоаш даха хинна экскурси цІаккха дагара яргьяц сона. Хала да сона Грозенецара къаста. Цхьабакъда, се цІа йодаш дукха Кавказски малх-м хьо аз сай новкъосташта.

«Аз а аргда сай дагардар, — йоах йоккхача панелех цІенош хьадеча Московски завода контролера Т. А. Косоруковас. — Духхьашха енай со НохчГІалгІайчен столице. Бокхъалдар аьлча, са дего яххача бесса ха зІайнхьай аз укхаза. Къаьстта хоза хет сона укх городе дукха гаьнаш хилар. ЦІаькха а юхаь хьожаргья со укхаза салаІа».

П. ПОПОВ.

КЕРДА ТИКА

ТІа-тІа шерлуш, тоалуш, хозлуш йоагІа дуккхача къамех нах баха Новая Катаяма оала болхлой поселок. Йоккха йоанхо ю укхаза бахархой бытови хьашташ кхоачашдара. Укх тІеххьарча хана дукха керда гІишлош хьалъяьй, дукха тикаш а екхай.

Укх денношка Новая Катаяме хьайийлай горпромторга номер 18 йолеи горпищеторга номер 7 йолеи «Березка» аьнна цІераш енна керда ши тика. Уж шаккхе тика вІаштІарьдьча цхьан цІагІа я лохерча этажа тІа — продукта, лакхерча этажа тІа — промышленни товараш доххаш.

Промтоварни тика чу 7 отдел я: культтоварий, парфюмере, галантерейни, боахама товарий. кога бувхача гІирса, кІадай, барзкъий. Иштта долаш да укхаза барзкъаш доаха истол а.

Кара ахча лоацача нахага тІадилла товараш доххилга а вІаштІехьдаккха лерхІ цига.

Хоза кийчъяь я продукташ йохка тика а.

Продукташ телхаргйоацаш дика холодильникаш, совнагІа йола продукташ лоаттаю помещенеш я цу чу. Укхаза я гастрономически, бакалейни-кондитерски, маькха отделаш. Шийна езза хІама эца йиш я тика чу венача сага.

Гаьна дІааха а ца безаш шоашта эша промышленни товараши продукташи эна йиш я хІанз поселкерча бахархой цу тикашкара.

Е. ЖАБРАИЛОВ.

ТУ-144 эггара массагІа йола советски самолет

Генеральни конструктора, академика А. Н. Туполева кулгалдеча конструкторски бюро оттаеш латт тата массагІа йолча ТУ-144 яхача пассажирски самолета проект. Цу лайнера модель экспоната лаьрхІа Іоттаьй Париже хьайийллача дунен халкъашта юкъерча аэронавтикаи космосеи салоне.

ТУ-144 крейсерски массал — сахьата 2.500 километр. Цунга йиш я, ший борта тІа 120 пассажир а хоаваь, Іе ца йоссаш, 6.500 километр никъ бе. Москвера Хабаровске яхара деррига а кхо сахьат мара эшац цунна, хІаьта Париже е Лондоне — шозза сихагІа гІоргья.

Цун аэродинамически формаш кхычар мо йоацаш керда хилари тІъам баьржа ца хилари бахьан долаш ТУ-144 хьалхашкахьара йола духьале кІезига йолаш хургья. Татал массагІа йолча кхыча реактивни лайнерийчул дикка кІезигагІа я из духьале. 20 километр гаргга лакха гІетта леларгья из.

Самолета чу шинъ пассажирски салон я. Цига пассажирашта дикача комфорта хьалаш хулийт. Нишкара конструкцеш фех хьенхалуш хиларах чІоагІа йІоахлойя а чухьа массе а хана лерттІача боарамера температура хургья. Из цхьан даьнъе искусственни климата установкаша дергда. Пассажирашта новкъарле ергьяц болх беча двигателий таташа — уж оттаьй физеляжа тІехьашкахьарча даькъе.

ТУ-144 — кхомера машина. Цунца вахарга бода мах тата миссел масса йоацача лайнерашца вахарга бодачул лакхагІа хургбац.

Самолета пилотски кабина кийчъергья эггара толашагІча тайпара вІаштІехьъяьхача автоматически навигационни приборашца, электронни счетно-решающи устройстваех пайда а эцаш. ТУ-144 экипаж — кхо саг.

В. НОВИКОВ.
(ТАСС-а корр.).

Шурий продукташ дуккхагІеи дикагІеи

Республика къахьегамхошта дукхагІа шурий продукташ ялара тІагІертта къахьегаш ба гормолкомбината болхлой. Укх шера пхе бетта план 114,8 процент кхоачашъяьй цар, хІаьта планал совгІа арахийца продукци 325 эзар сома маькха я. Продукце дикал лакхъяра къаьстта терко ю комбината коллективо. Соахка цу хана хинначул 21,8 процент лакхъеннай укх шера продукце дикал. Укх тІеххьарча хана къаьстта дикагІа ба арахеца тІоа, даьтта, кІолд.

Цхьабакъда, иштта хьаль дикъ продукци йолчча бесса къахьегамхошка дІакхачац. ХІана хул из? ХІанз а массайолча тикашка яц шурий продукташ лоаттаю холодильникаш. Лоацца аьлча уж продукташ лоаттае кийчъяьяц тикаш. Из бахьан долаш дукха шурий продукташ талх тикашка, — йоах гормолкомбината керттерча инженера. Продукци дика а чам болаш а тикашка дІакхачийтара дукха къахьегаш ба комбината дикагІа бола болхлой О. Тишина, М. Кокади, Картушин, кхыбараш а.

— Районашкарча шурий фермаша мельзаводашка шура талха ца талхийташ хьа ца кхахьар бахьан долаш наьха санна юхабетт комбината болх. Комбинатага ритмично болх булац шура мистъенна хилча. Цудухьа хьайоаккхаше а из шелъяра къаьстта терко е еза боахамаша районашка.

ХІанз коллектив кийчлуш я комбинат бокъонца эргаьккха тоае. Цо торо хулийтаргья ассортимент дикка шеръе. Дийнахьеи буси 5—6 тонната кхаччаліа дукхагІа арахецаргья сырокаш. 0,1 литр чутІоргйолча банкашка тІоа чуботтара еча линена монтаж еш латт. Цу гІулакхо дикка лакхъергья къахьегама овсарле. Шеръергья шура лоаттаю помещени. ТІаккха йиш хургья шушашкара продукци арахецара машинашка бизза болх байта. Кефир дукхагІа арахецара резервуарни метод юкъейоалае лаьрхІад. Иштта монтаж ергья флягаш юлача машинашта. Из гІулакх дича сахьата 40 фляга йила торо хургья. Обратах пайда эцарах дукхагІа арахецаргья миста продукци: кефир, ета-шура шоколадни шура, кхыяраш. Цкъа пайда ийца хий канализаце дІачу ца ахийта вІаштІехьдоаккхаргда.

Уж деррига балхаш ду бахархой хьашташ шурий продукташца дикагІа кхоачашдар духьа.

Ж. ЕВЛОЕВ.

ДІАЬХДЕННА ГІУЛАКХ

Коммунистически партеи Советски правительстваи хадданза йоанхо ю къахьегамхой вахар тоадара. ХІанзалца пенси ца ийдаьча колхозхошта доккха совгІат да колхозхошта пенси теларахи из хьожадара порядкахи дола 1964 шера арадаьнна Закон.

Цу хана денз из Закон кхоачашдара районни социальни Іалашон отделашеи колхозий правленешеи вІашагІъехна болх беш я социальни Іалашон советаш.

Уж советаш я Сунженски района колхозашка а. ХІанзле план кхоачаш а тІехкхоачаш а еш дикка толамаш даьхад цу района дукхагІа йолча колхозий социальни Іалашон советаша. Ханнахьа учете оттабаьб пенси хьожаде ха кхаьча колхозхой.

Пенси хьожаде доагІача 397 колхозхочоа каьхаташ хьачуденнад районни социальни Іалашон совете Ленина цІерахча колхоза социальни Іалашон совето, хІаьта иштта дика лел XIX, XX партсъездий цІерахча колхозашкарча социальни Іалашон советий цу хьакъехьара гІуланхаш.

Цунца цхьана белгалданкха деза, Орджоникидзе цІерахча колхоза Костоев Висангири председатель волаш, цхьайтта саг чувоагІача социальни Іалашон совето ший декхараш боагІача боараме чакхдоахаш ца хилар. Пенси хьожаде ха кхаьча беррига колхозхой учете бац укхаза.

Сога фу кхоач укх гІуланхах яхаш, тесса пеладу из юкъара гІулакх совета секретарь волча колхоза бухгалтера помощника Дангаев Махьмада.

Районни социальни Іалашон отдела инспектораш нн. Демирова, Архипова, хІаьта заведующи нов. Чеботарева ше а дукхаза хиннай укхаза колхозхошта пенси хьожадара наьхаташ мишта вІаштІехьдаха деза совета членашта дІахьехаш. Цу гІулакха ерригача колхозий социальни Іалашон советаш гул а яь семинар а яьи. ХІаьта а дукха нийслу Орджоникидзе цІерахча колхоза совето кийчдаь наьхаташ доагІача тайпара нийса вІаштІехьдаьха ца хиларах массехказа юха кхухьийташ.

ХІанзле наьхаташ вІаштІехьдаьха пенси хьожадаь 18 колхозхо мара вац ерригача колхозе. Цо хьагойт Орджоникидзе цІерахча колхоза социальни Іалашон совета болх лоа ца баллал во лелабелга.

Цудухьа совета болх боагІача боарамагІа тоабара дукхагІа теркам тІабахийта беза колхоза председатела С. Шадиева, совета председатела Костоев Висангира.

А. ТУГАКОВ.

БОЛХ А БЕШ ДЕШ

Дукха ха йоацаш ДОСААФ-е вІашагІъехка кхоалагІча класса шофераш-профессионалаш кийчбу ялх бетта йола курсаш болх а беш чакхъяьха баьлар Грозненски химкомбината болхлой.

Паччахьалкхен автоинспекце викалаша тийннача хаттарашта дика харца тІехдика оценкаш дІалучар. Ийс сага автомобиль лехка бокъо елар.

Автомобиль дика йовзарца, улицашка гІолла лела бокъонаш дика харца тІехдика оценкаш яьхар электромонтера П. Королева, слесара А. Гребенькова, лаборанта А. Лукьянова, кхычар. Июль бетта керда группа йоладургья курсашка деша.

О. НИКОЛАЕВ.

ХОРЕЗМЕРА КАНАЛ

ТАШКЕНТ, 14 июнь. (Телефонаца). Аму-Дарья додача Туямуюн яхача готтача моттига юххе хІара денгара денга чІоагІагІа хулаш доагІа лаьтта оахкача низ болча машинаша ду таташ. Укхаза доладеннад Къулбехьарча хорезмски канала хьалхара аргІа юллилга. Из Іалаьмате доккха дола искусственни дода хий хІара секунда 500 кубометр хий чакхдаха долалургда. Из мелл хара аргда вай, кхыметтел Іан хана ухача Аму-Дарья хих а секунда 600 кубометрал дукхагІа хулаш ца хилар.

Хорезмски областеи Туркменеи колхозий а совхозий а кхашка, укхаза караерзае лаьрхІача лаьттан кердача эзараш йолча гектарашта хий дехкара кхоачам хиллал хий хулийтаргда кердача канало.

Мичара доагІаргда селла дукха хий? Кердача Каракумски искусственни Іама чура. Из укхаза отаргба укх гаргтахьарча шерашка. Узбекистанера эггара йоккхагІа йола хий латта моттиг хургья цох. Цу чу хошаргда хІанз республика йолаш йолча ерригача хий латтача моттигашкара дар миссел дукха хий. Каракумски Іам бІоахала 70 километри шорала 10 километри хургба.

В. ТЮРИКОВ.

БІАЬ ЭЗАР ТРАКТОРНИ МОТОР

МИНСК, 14 июнь. («Правда» корр.). Мински моторни завода конвеер тІара Іояьннай бІаь эзарлагІа йола «Д-50» яха тракторни двигатель.

Ши шу хьалха болх бе йолаеннай Мински моторни завод. Предприяте коллектив юххьанцарча деношка денз дика болх бе яьлар. ХІанз Мински тракторни завод йизза Іалашъю белорусски дизельни моторашца. Серийни двигатела низ 60—65 говра низага дІакхоачабергболча тайпара из тоаяь вІаштІехьаяккхара болх дІахо а беш боахк завода конструктораш.

«Беларусь» «МТЗ-80» яха универсально-пропашной трактор еш йоалл Мински тракторни завод. Цо болх бергба, сахьата 9—15 километр массал а йолаш. Цу машина йолча 90—100 говра низ болча двигатела экспериментальни образеца проект оттаяьй моторш дераша. Цун дукха узлаш «Д-50» яхача серийни двигатела яраш морташ я.

Л. ТАИРОВ.

Польски Халкъа Республика «Туров» яха йоккхагІа йола электростанци. ХІанзара цун низ — 12 эзар киловатт. Из хьалъяьй Советски Союза, Германски Демократически Республика, Чехословаке вошала новкъосталца.

ЦАФ—ТАСС-а сурт.

Грозненски слюдяной фабрико Галашка ший филиал хьайийла ер диъалагІа шу да. Цу хана денз, 43 болхло чувоагІача зІамигача, цхьадезал санна барт болча коллектива юкъе болх беш хьайоагІа Костоева Золотхан. ЦІаккха ца баь болх юххьанца хала бар. Фабрикера ах цІенъянь хьакхухьача слюда подборех урсаца цхьацца чкъор а доаккхаш доакъош де дезар. Сортага а чкъора йоккхалга - зІамигалга а хьежжа Іодехка дезар слюда.

ХІанз ший болх дика кара а берзабаь, хадданза говзал лакхъеш хьайоагІа расщипальщица.

ХІара бетта план 135 процент тІехкхоачашъеш шийгара хьокхачтел цо новкъосташта. ДІахо а ший балха тІа, йолча торонех бизза пайда а эцаш, лакхара толамаш дахара хьинаре къахьега лерхІ Костоева Золотхана.

А. Туганова сурт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ХОАМ

1965 ШЕРА ЮХЕБИСАЧА ЯЛХ БЕТТА ДІАХО ЯЗВАЛА ЙИШ Я «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА.

ГАЗЕТА ЯЗЛУ БУВЗАМА ХІАРА ОТДЕЛЕНЕ.

ХАННАХЬА ЯЗЛЕ, НОВКЪОСТИЙ, НАЬНА МЕТТАЛА АРАДУВЛАЧА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА.

ЛадувгІа

17 июнь, 1965 шу.

РАДИО: 6.30 — «НохчГІалгІай лаьтта леладархо» яха передача (гІалгІай меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.40 — «Къона тІехье» яха передача (гІалгІай меттала). 7.55 — Хоамаши передачай программеи. 8.40 — «Сердало» газета оагІонаш тІара. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 16.10 — «Скрипка пьесаш» яха концерт. 16.35 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 16.45 — «Лора хьехамаш» яха беседа (гІалгІай меттала). 17.00 — «Тха микрофона хьалхашка» яха передача. 17.15 — Ашараш.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — телевизионни кердадараш (гІалгІай меттала). 18.35 — Дикал яккхара къовсам — тха девиз (репортаж гІалгІай меттала). 18.45 — «Нохч - ГІалгІайчене гІолла» яха журнал. 18.55 — Лоаца метражни фильм. 19.55 — Телевизионни кердадараш. 20.20 — «Морозко» яха художественни фильм.

Город Грозне, Красни улицагІа, 41, вахача гр-нина **Зарщиков** Михаил Андреевича суде деннад город Грозне Краснознаменни улицагІа, 89, кв. 6, яха ший сесаг **Баталова** Пелагея Васильевна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Ленински района халкъа суде.

Город Грозне, Орджоникидзе цІерахча проспектах 3, кв. 20, вахача гр-нина **Медведев** Владимир Александровича суде деннад Донецки обл. город Горловке — 6, шахта 4—5, Молодая гварде улицагІа, 37, яха ший сесаг **Михайлова** Виктория Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Донецкая обл. город Горловке халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦІеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарeи, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ053790. Заказ № 3567.